

12. TÜRKİYE
EKMUD
BİLİMSEL KONGRESİ

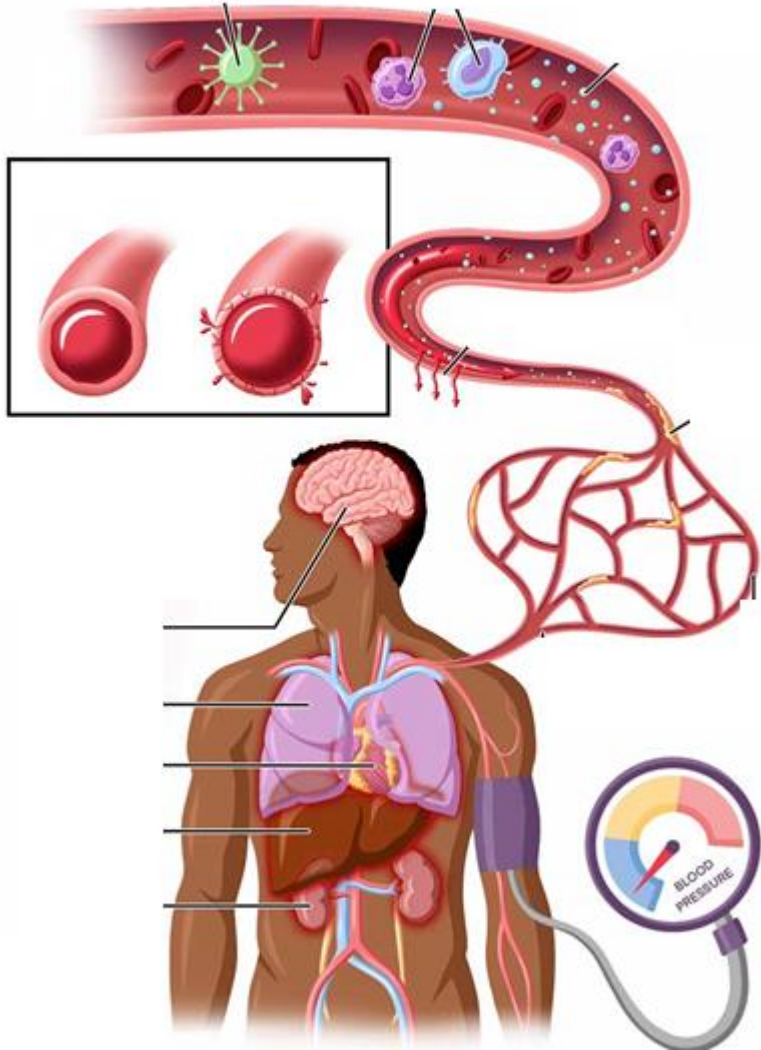
Sepsis ve Postsepsis Patofizyolojisi

Dr. Fatma Eser

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Ankara Bilkent Şehir Hastanesi
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji

Sunum planı

Patofizyoloji ...

Hücresel ve biyokimyasal düzeyde

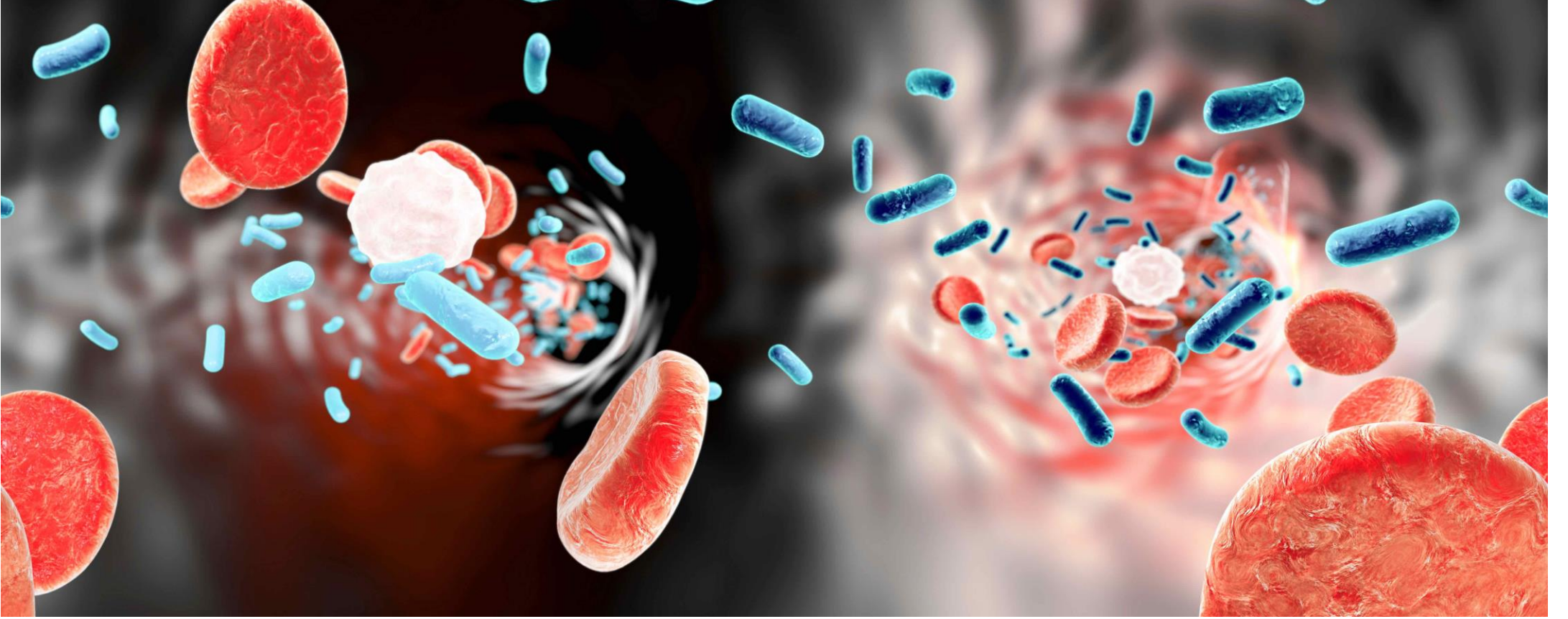
Endotelde düzeyinde

Organlarda

Postsepsis dönemde beklenenler

Postsepsis dönemde patogenezi

Sepsis

Patojeni elimine etmek için başlatılan sonrasında kontrol edilemeyen ve ciddi organ disfonksiyonları ile süren konak yanıtı

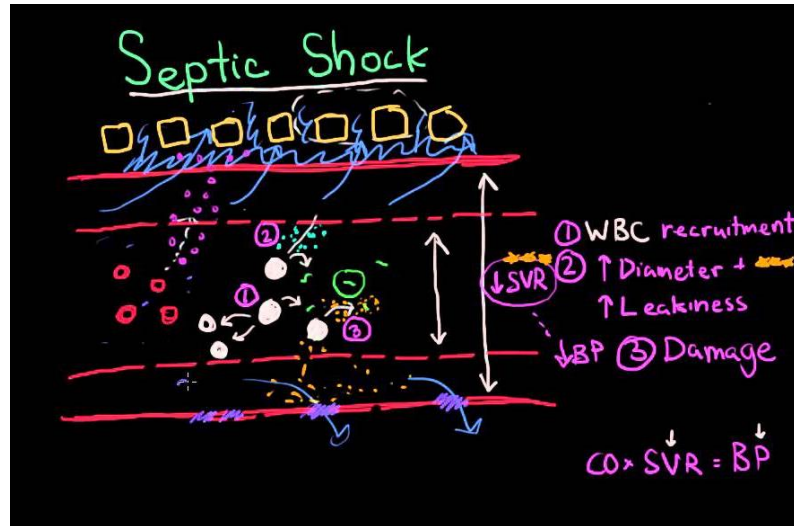
Sepsis patofizyolojisi

Sıvı tedavisi ve antibiyotik tedavisi ile mortaliteyi azaldı

Yeni tanı metodları ve yeni müdahalelere ihtiyaç var

Patofizyolojiyi anlamak

Surviving Sepsis
Campaign®

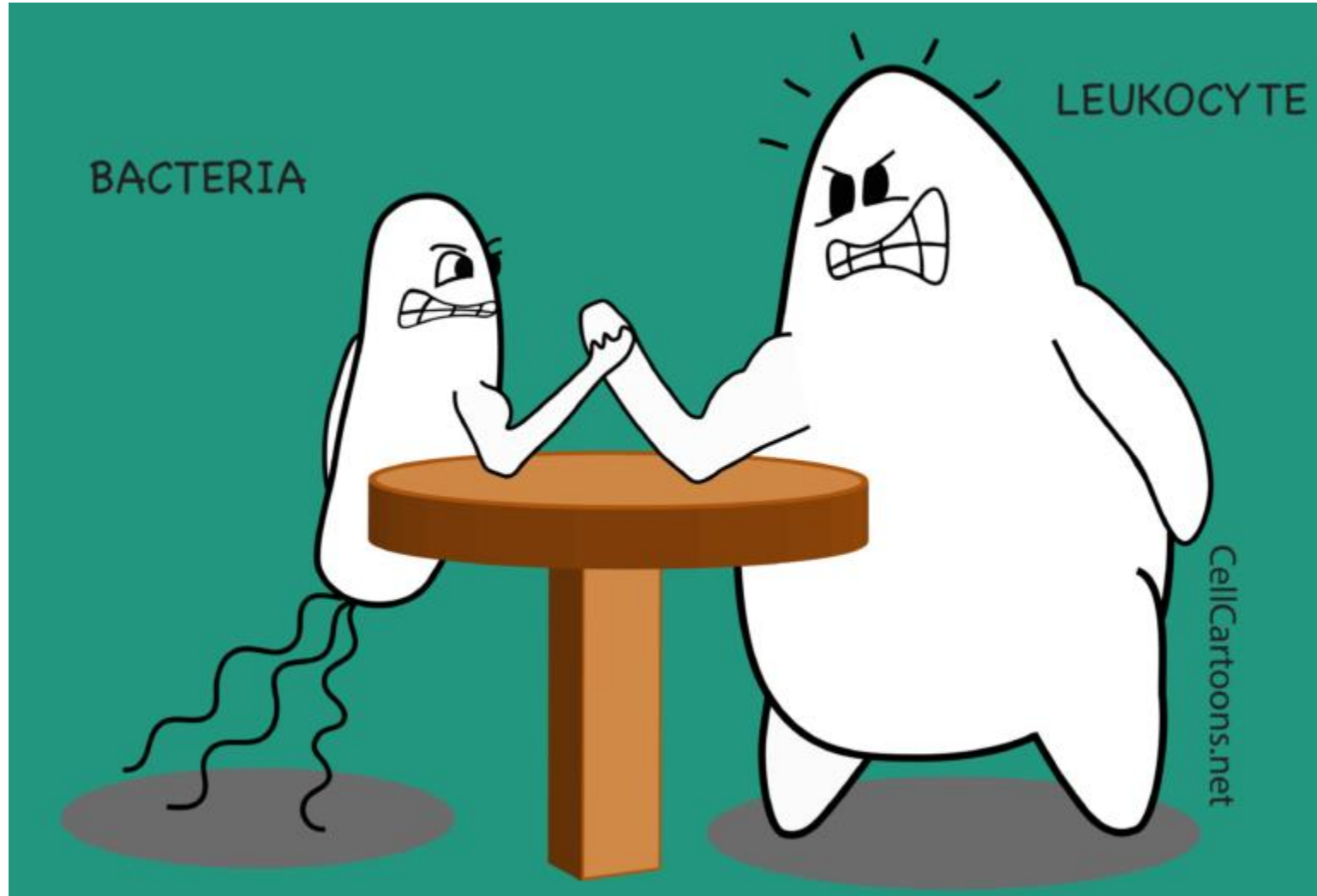
TVI

indeed

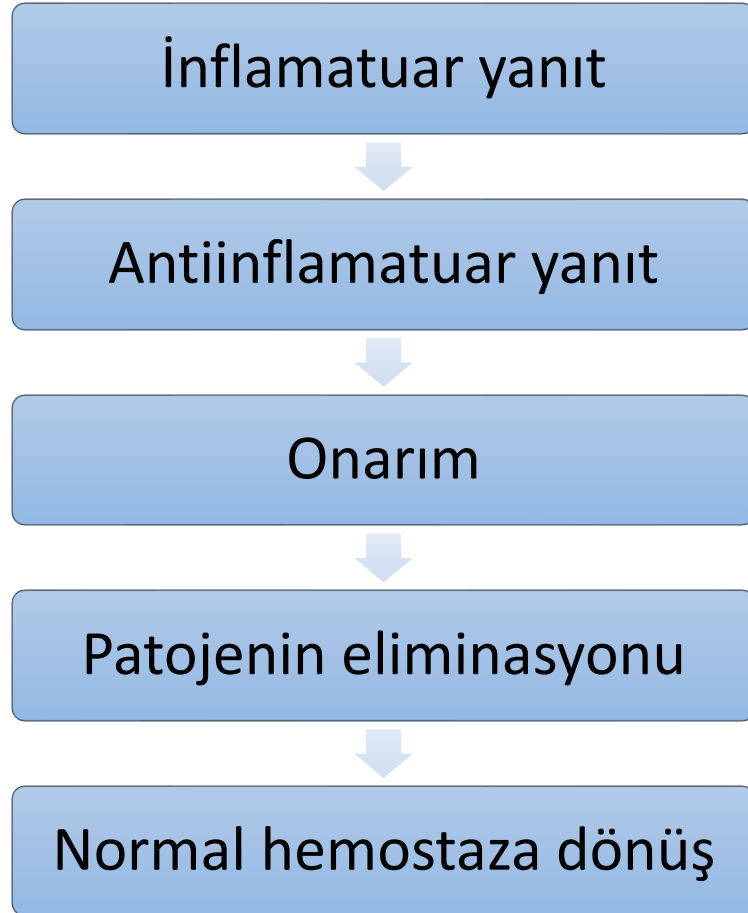
Patojen konak ilişkisi

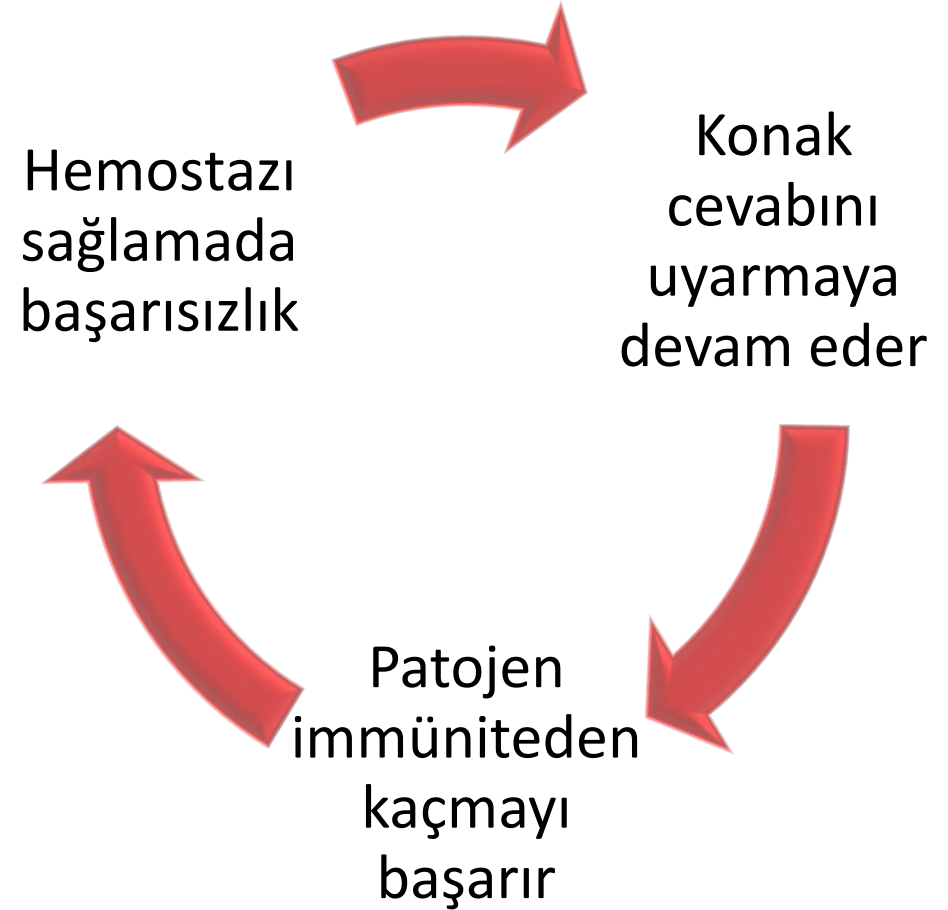

Sepsiste patojen konak ilişkisi

Genellikle

Sepsiste

Hücresel düzeyde ve endotelde neler oluyor

- Hiperinflamasyon
- Kompleman sistemi aktivasyonu
- Koagülasyonun aktivasyonu
- Endotel disfonksiyonu
- Antiinflamatuvar mekanizmalar ve immunsupresyon
- Doğal bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma
- Kazanılmış bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma

Hiperinflamasyon başlangıç elemanları

Patojen ilişkili moleküler paternler

PAMPs

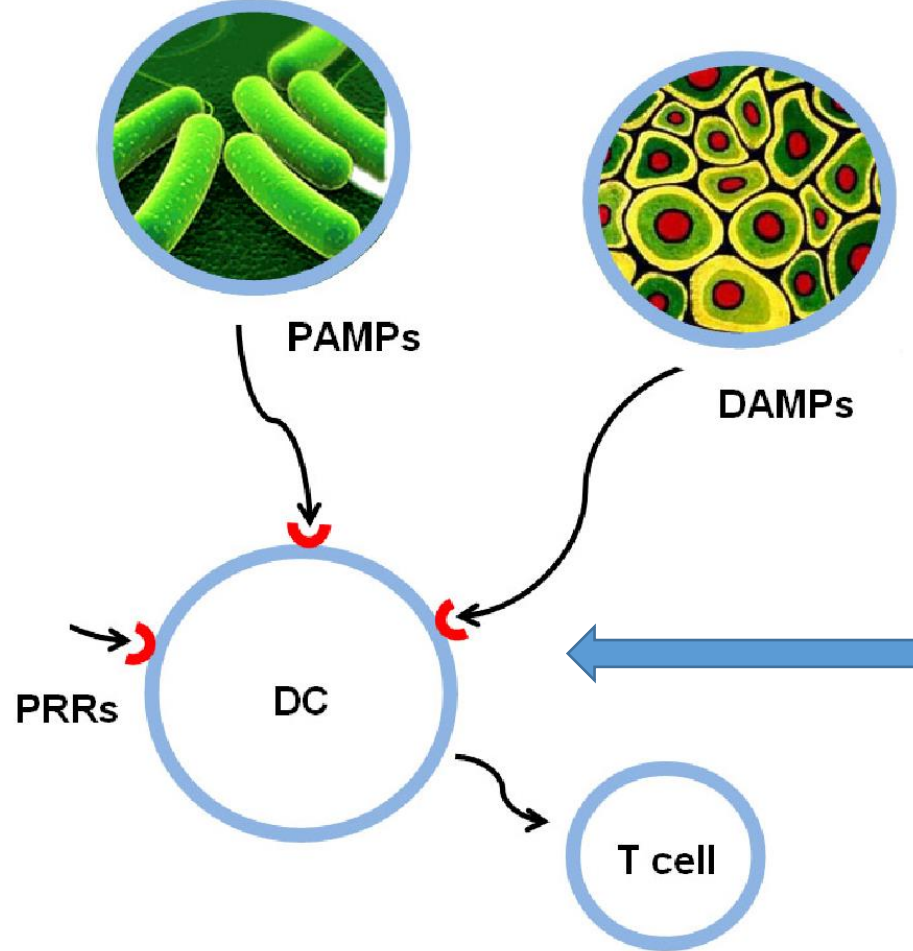
Hasar ilişkili moleküler paternler (alarminler)

DAMPs

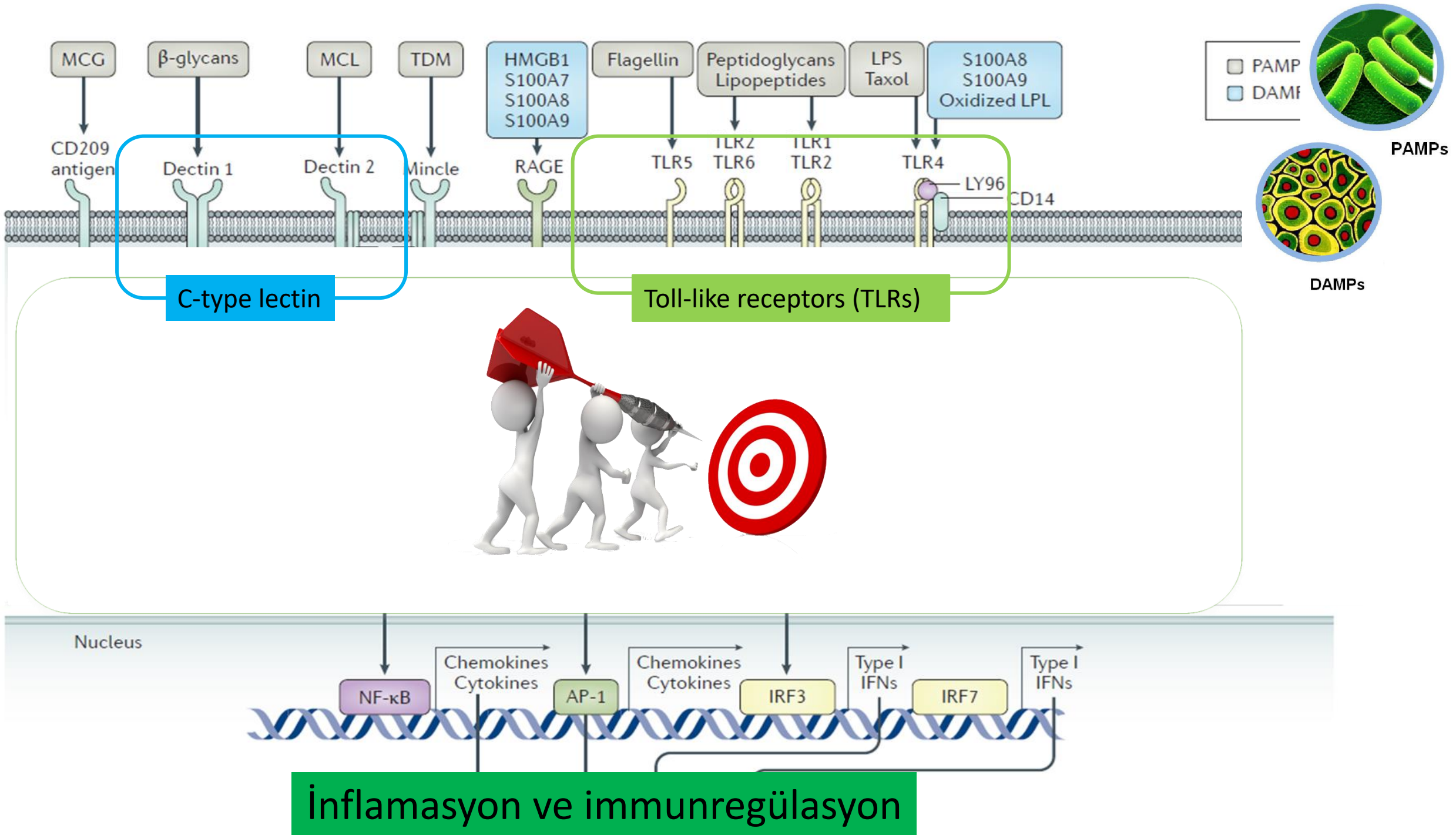
Patern tanıma reseptörleri

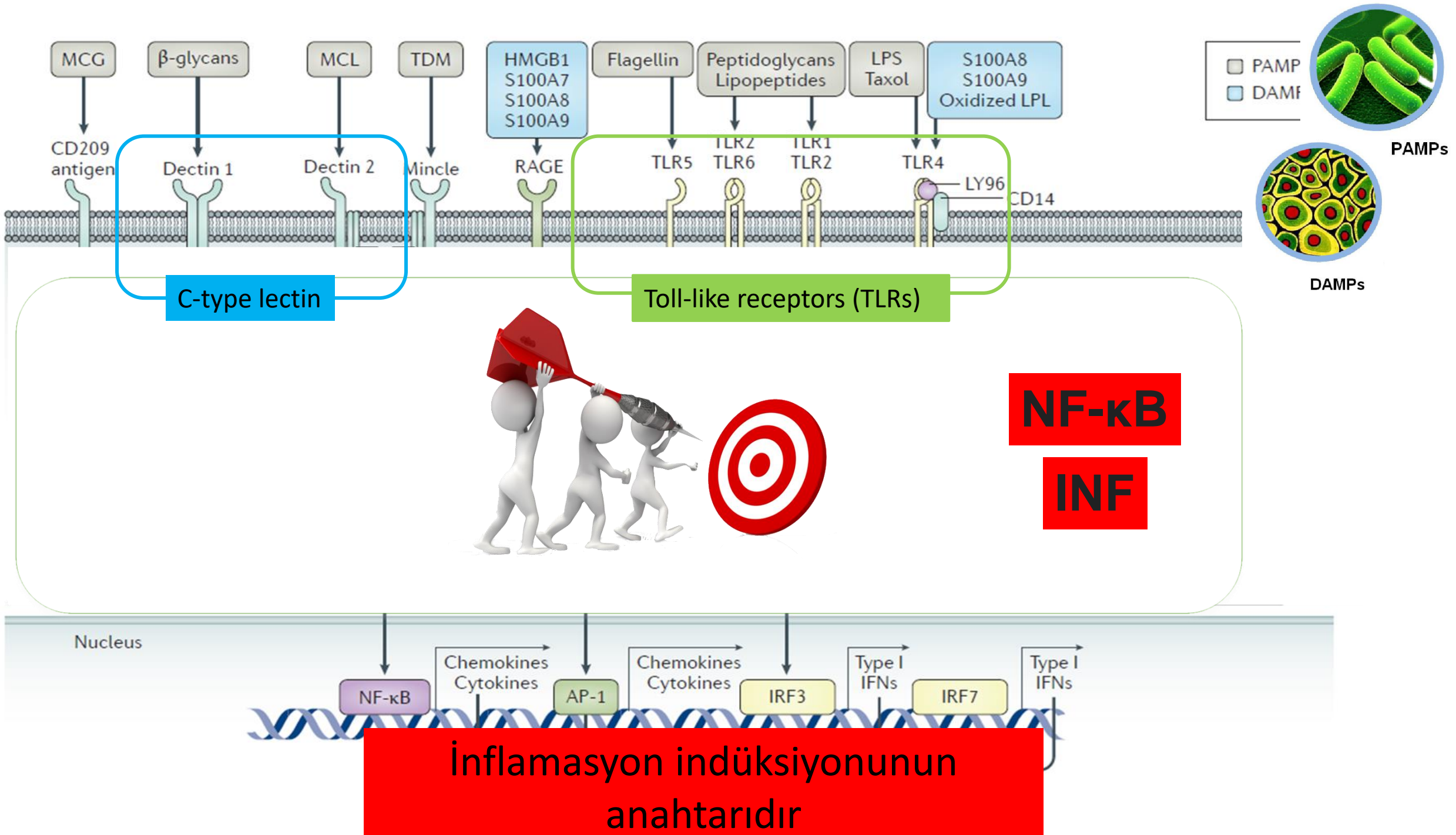
- Toll-like reseptörler (TLR)
- C-lektin reseptörler
- Retinoik asit inducible gene like reseptörler
- Nukleotid-binding oligomerisation domain like reseptörler

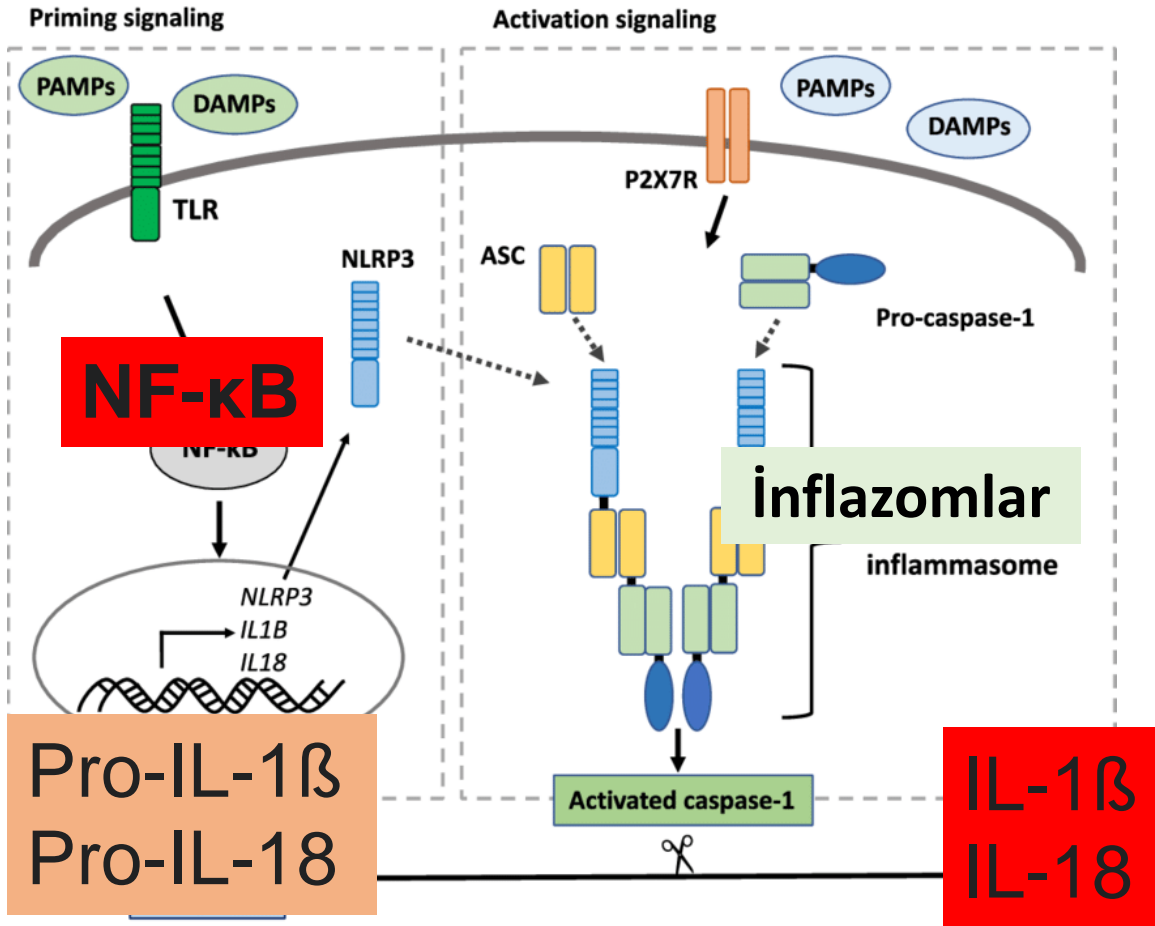

Doğal bağışıklık hücreleri

- Makrofaj
- Monosit
- Nötrofil
- Dentritik hücre
- Epitel hücreleri

Proinflamatuvar sitokinler

TNF

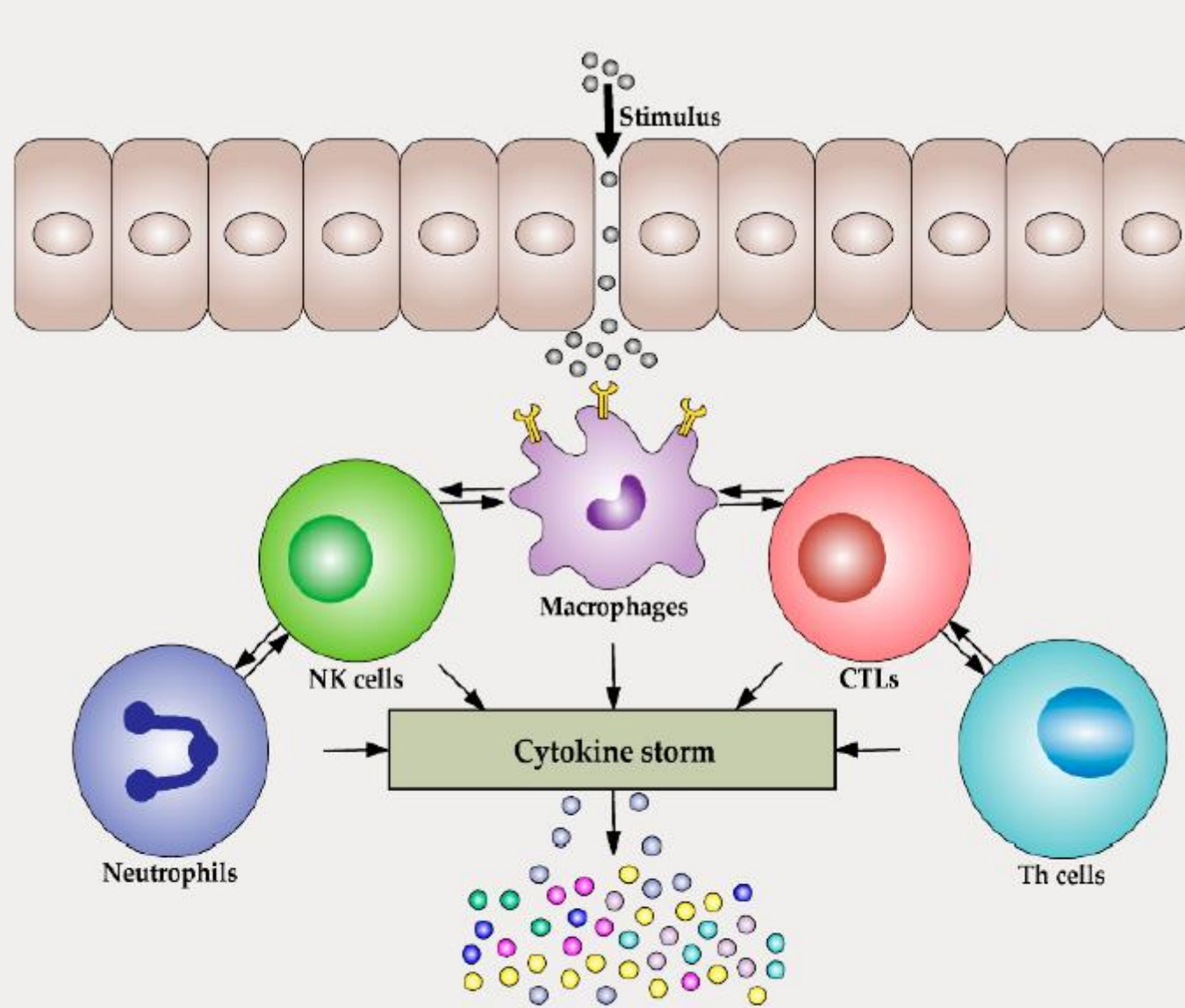
IL-1β

IL-12

IL18

TNF- α , IL-1, IL-6, IL-8, IL-12, IFN- α , IFN- β , IFN- γ

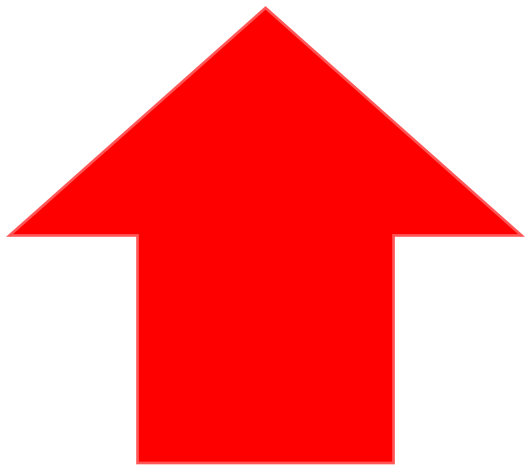
- IL-10
- IL-4
- IL-13
- IL-1Ra

Anti-inflamatur

Proinflammatur

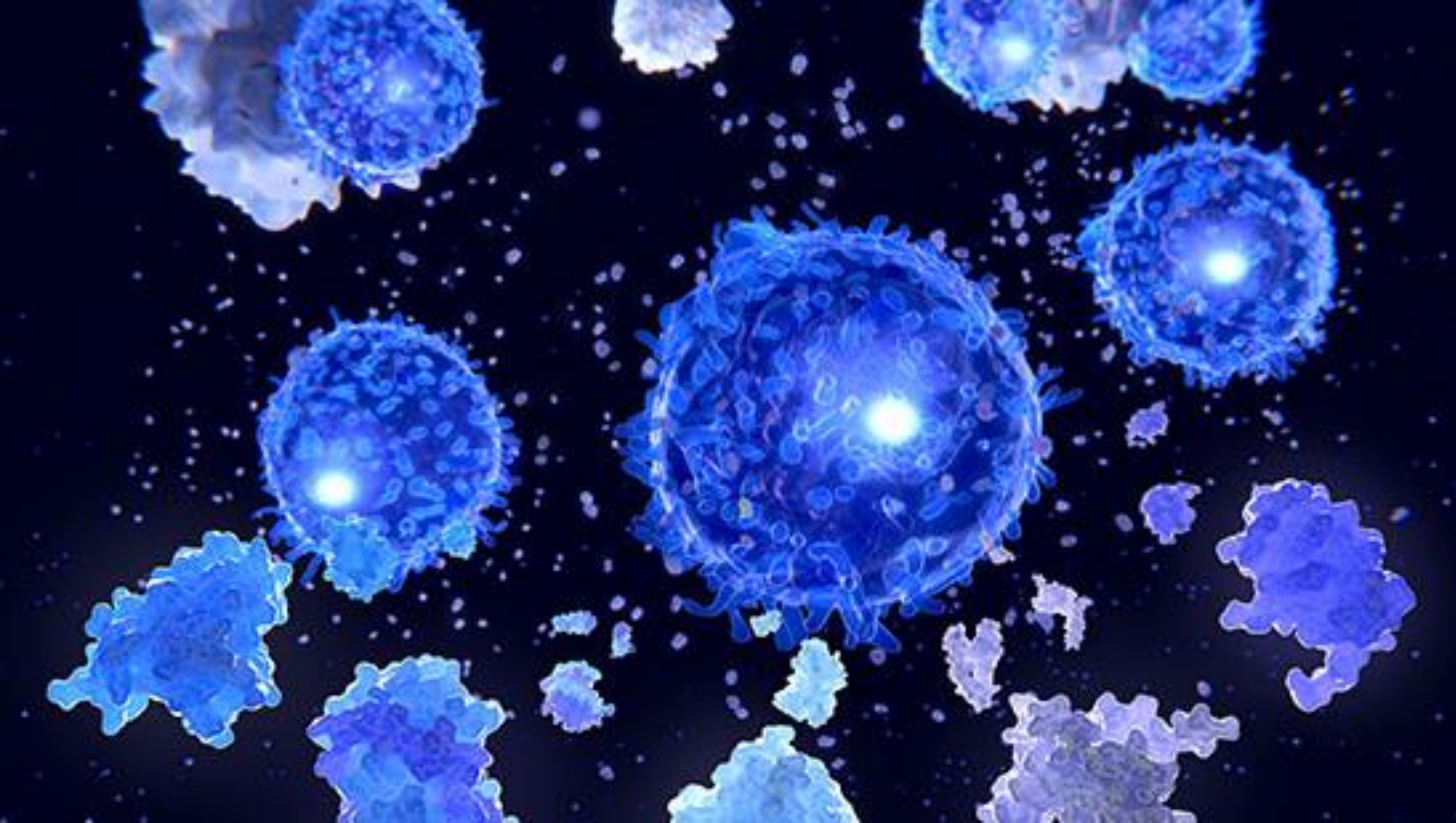

- TNF- α
- IL-1
- IL-6
- IL-8
- IL-12
- IFN- α, β, γ

Fırtına başlar...

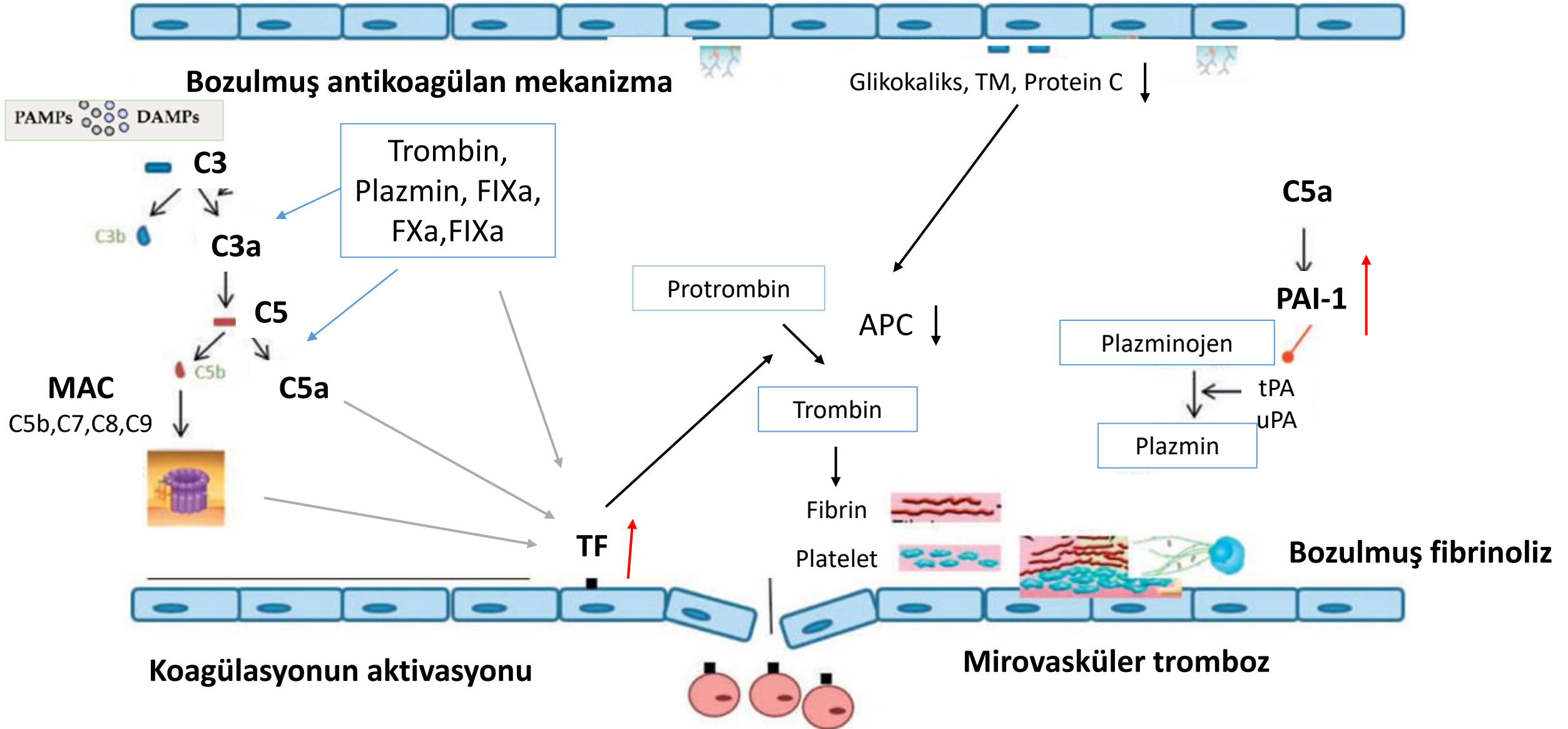

Hücresel düzeyde ve endotelde neler oluyor

- Hiperinflamasyon
- **Kompleman sistemi aktivasyonu**
- **Koagülasyonun aktivasyonu**
- **Endotel disfonksiyonu**
- Antiinflamatuvar mekanizmalar ve immunsupresyon
- Doğal bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma
- Kazanılmış bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma

Kompleman sistemi ve koagülasyonun aktivasyonu

Kompleman aktivasyonu

C3a ve C5a

Patojenlerin opsonizasyonu

Lökositlerin aktivasyonu

Patojenlerin doğrudan fagositozu

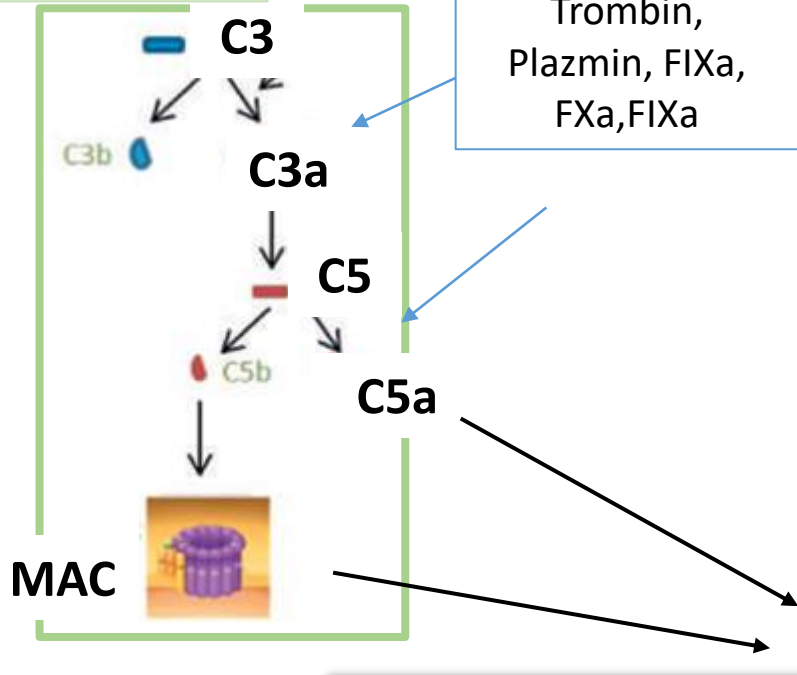
B ve T hücre aktivasyonu

C5a (ve C5aR) akut ve kronik inflamasyonda anahtar rol

Bozulmuş antikoagülan mekanizma

PAMPs DAMPs

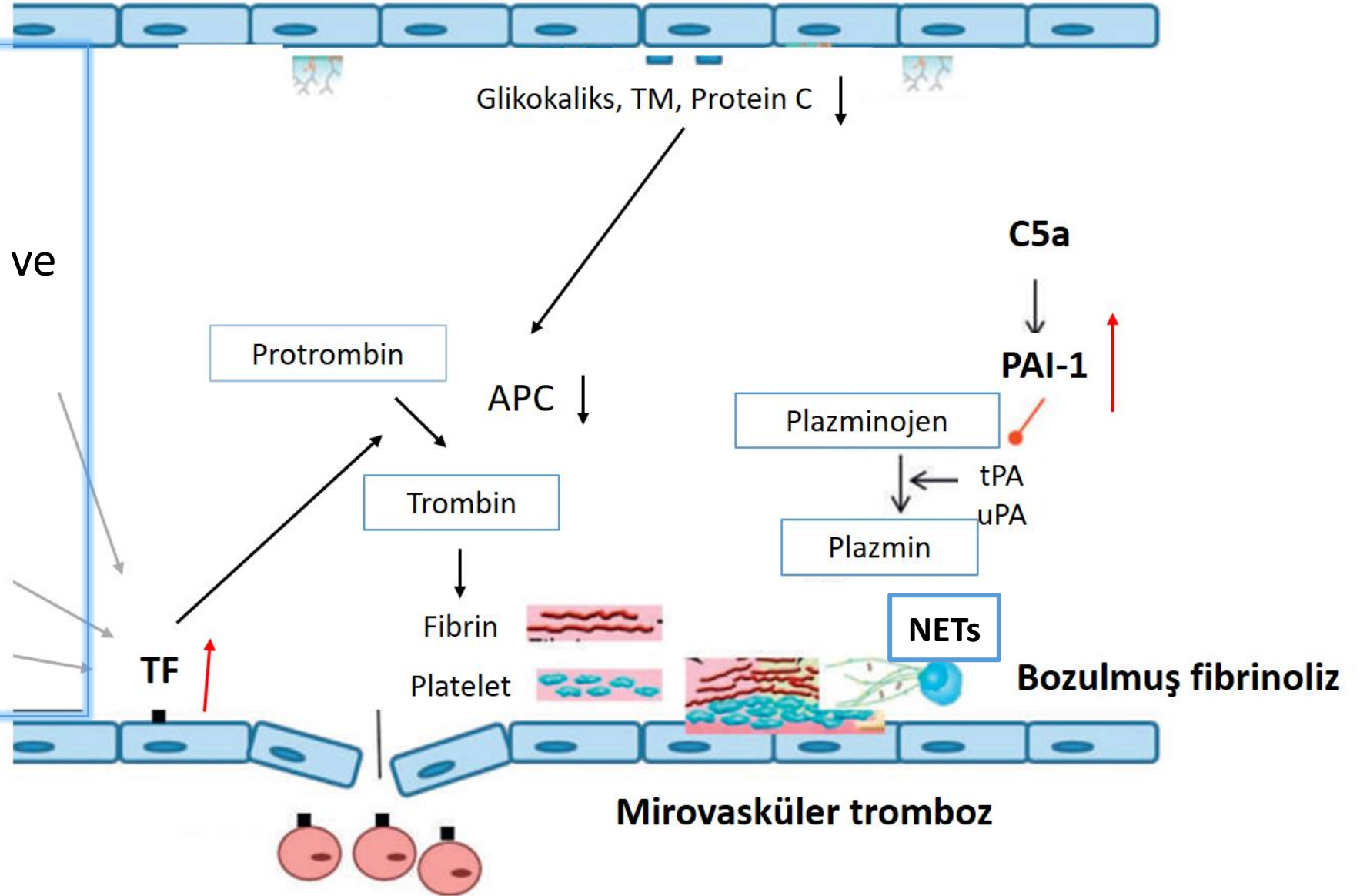
Kompleman sistemi ve koagülasyonun aktivasyonu

PAI-1 artışı ile fibrinolitik sistemin baskılanması

Glikokaliks, trombomodulin ve protein C aktivasyonunda düzensizlikler

Endotelin antikoagülan dengesi bozular

Endotel disfonksiyonunu ...

Koagülasyonun aktivasyonu ve damar endoteli

Patojen konak etkileşiminin ilk aşamasında;

- Koagülasyon
- Antimikrobiyal proteinler
- Fagosit hücreler

Antikoagülanlar da aktive olur
Mikrobiyal klirens bozular

Koagülan

Antikoagülan

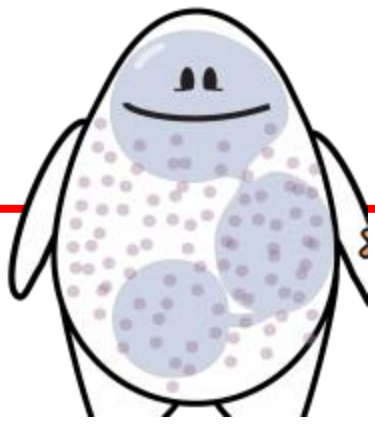

DIC
Mikrovasküler tromboz
Hemoraji

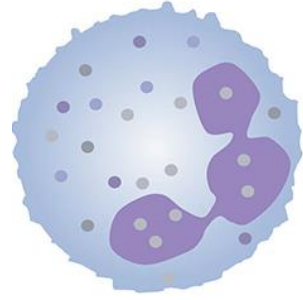
Hücresel düzeyde ve endotelde neler oluyor

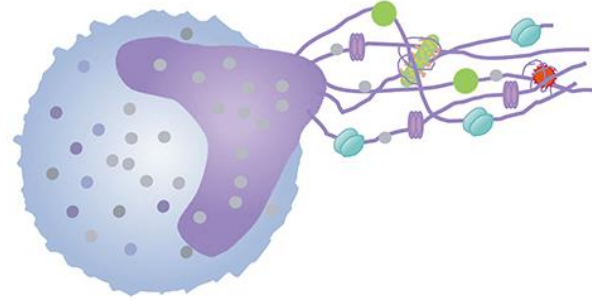
- Hiperinflamasyon
- Kompleman sistemi aktivasyonu
- Koagülasyonun aktivasyonu
- Endotel disfonksiyonu
- **Antiinflamatuvar mekanizmalar ve immunsupresyon**
- **Doğal bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma**
- **Kazanılmış bağışıklık hücre fonksiyonunda baskılanma**

Nötrofiller ve NETs

Patojen, sitokin,
immunkompleks

Neutrophil
extracellular traps
Nükleer proteinler
Granüller
Kromatin

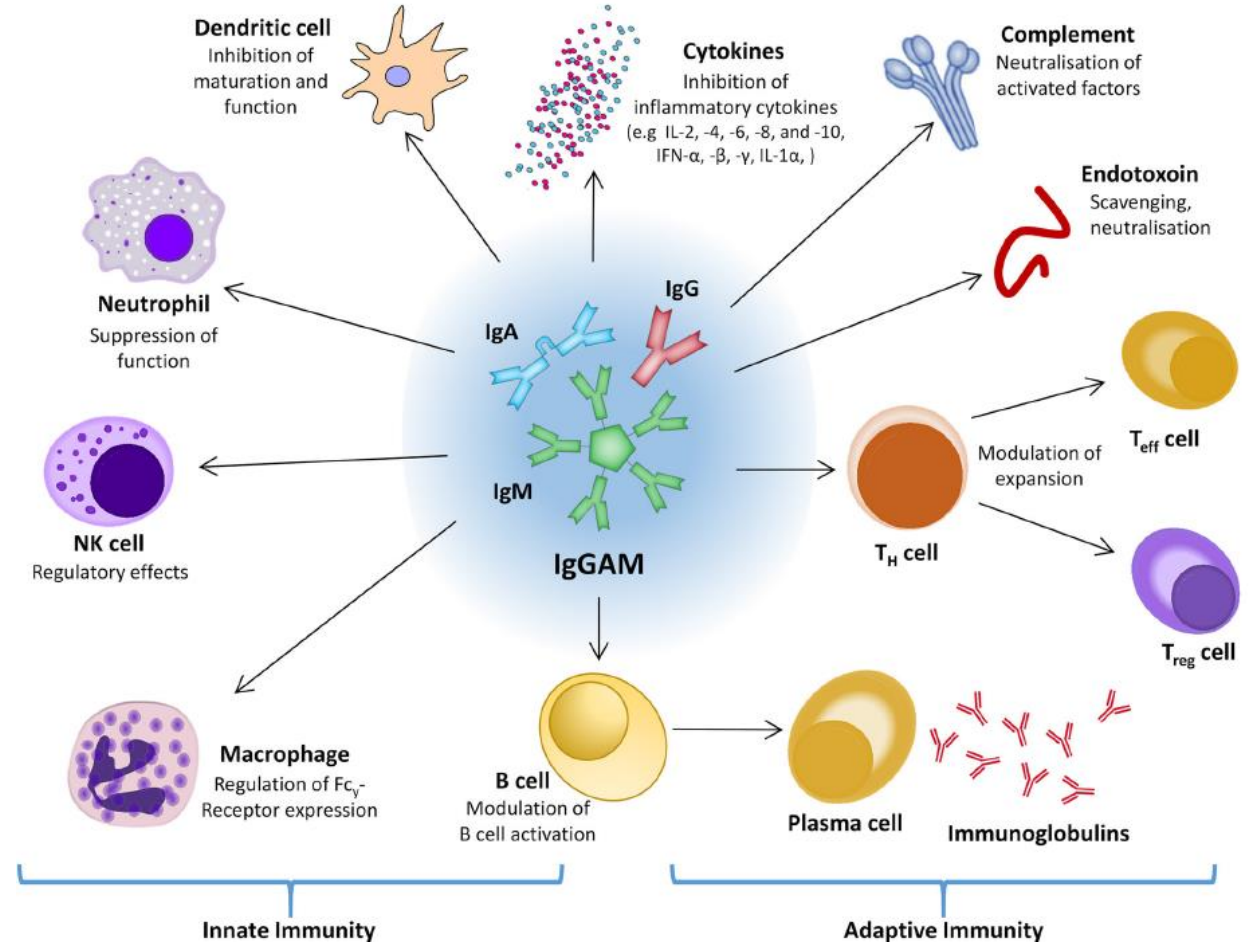
- Nötrofiller patojene karşı defansta ilk aşama
- Hızlı granülosit maturasyonunu, immatur formlar periferere...
- NETs patojenleri immobil hale getirirler
  - Bakteri, virüs, mantar, parazit...
  - Hiperkoagülasyon ve endotel hasarına katkıda bulunur

İmmünglobulin

Doğal ve kazanılmış bağışıklık yanıtının merkezinde

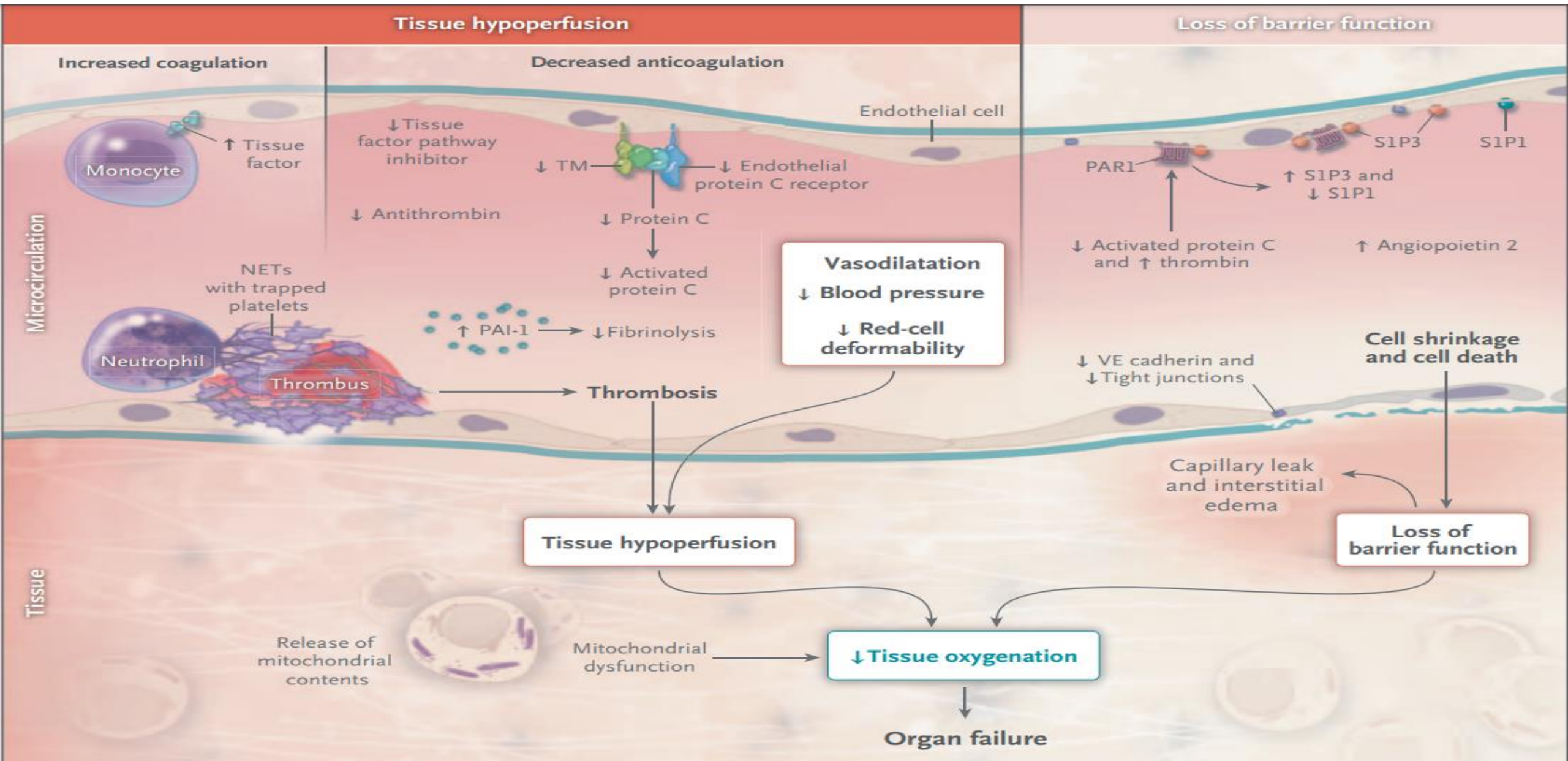
Ciddi enfeksiyon durumlarında sağlıklı erişkinlere göre daha düşük olabiliyor

Jarczak D, et al. *Front. Med.*2021; 8:628302.

Singer M, et al. *Crit Care.* 2023 Nov 9;27(1):436.

Mitokondriyal disfonksiyon

Mitokondriyal disfonksiyon

Hücresel metabolizmada değişiklikler...

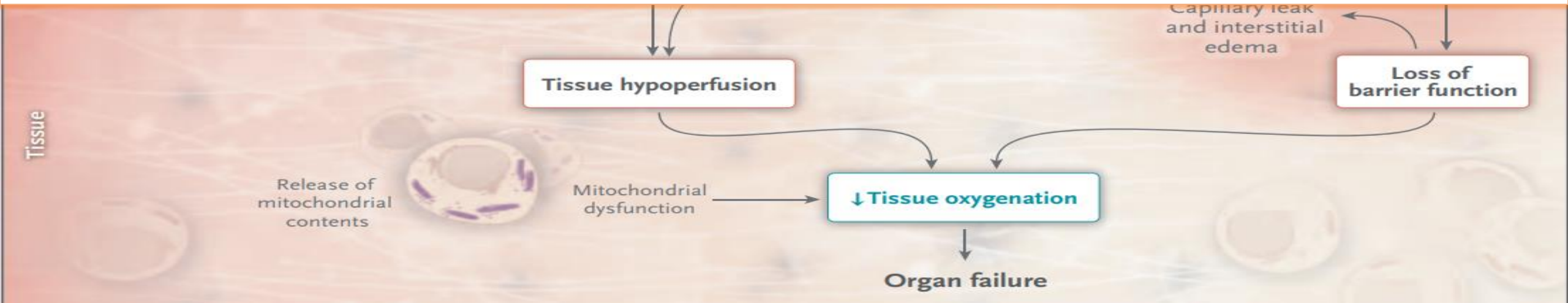
Bağışıklık yanıtının artan enerji ihtiyacı...

Bu değişiklikler mitokondriyal disfonksiyona, reaktif oksijen radikallerinin üretimine ve hücresel hasara yol açar

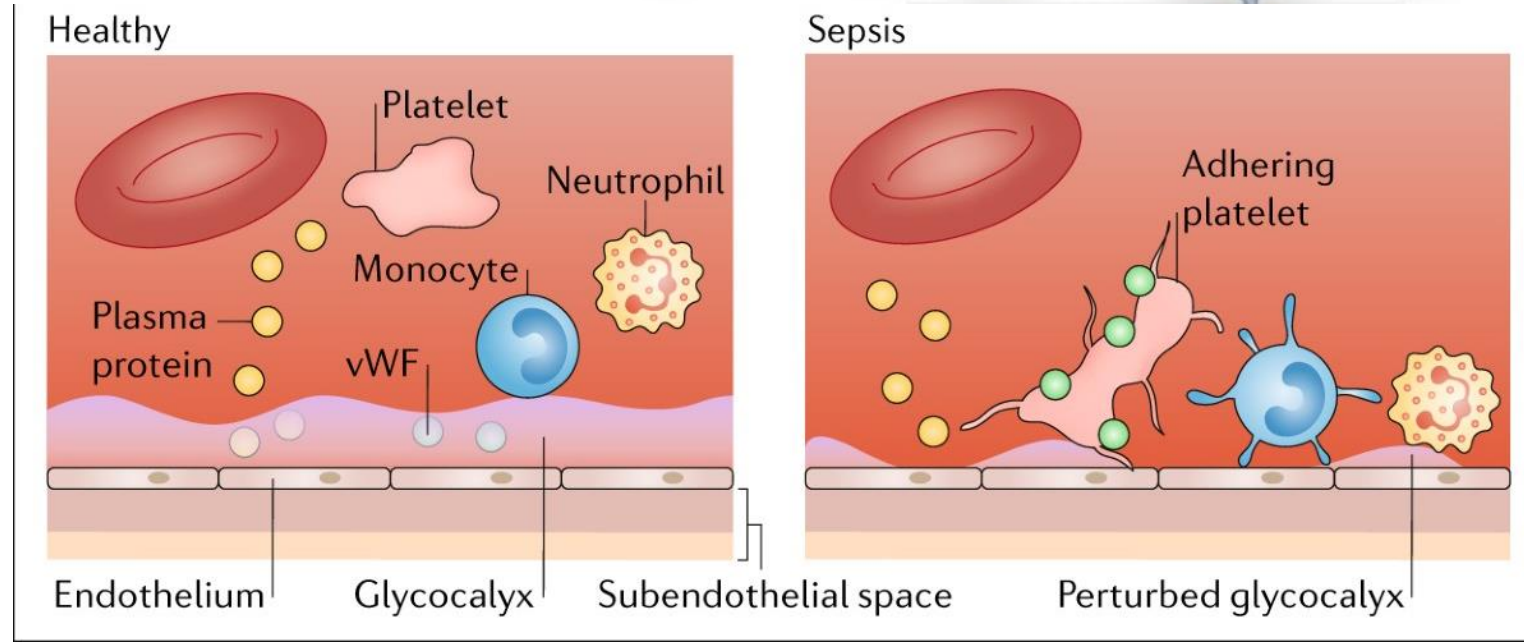
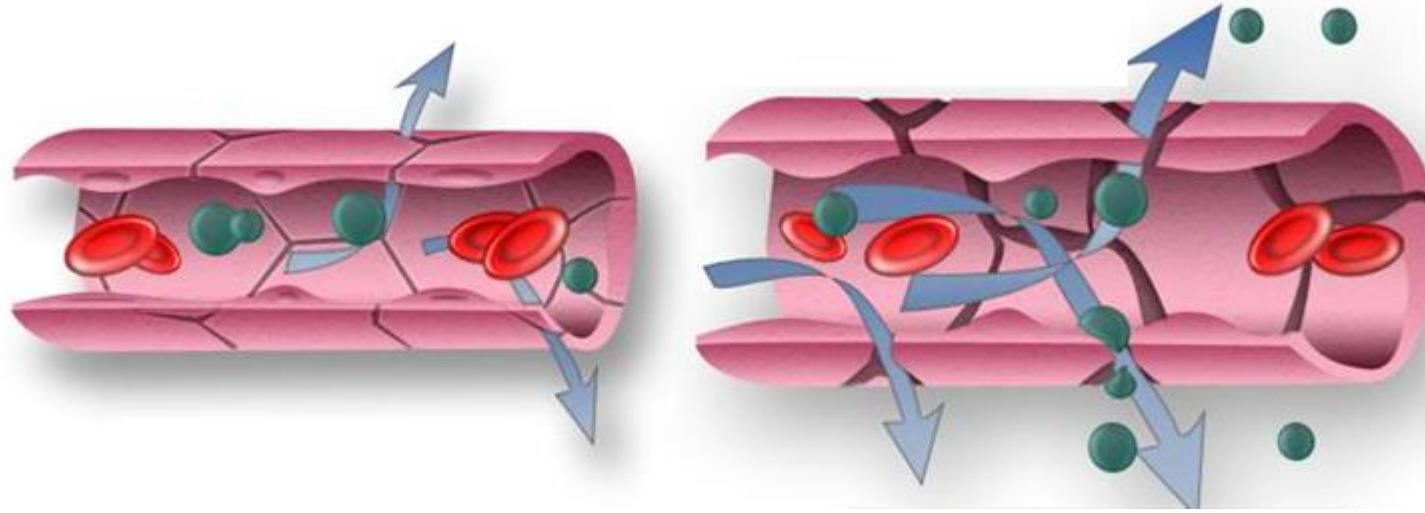
Organ disfonksiyonunu daha da şiddetlendirir

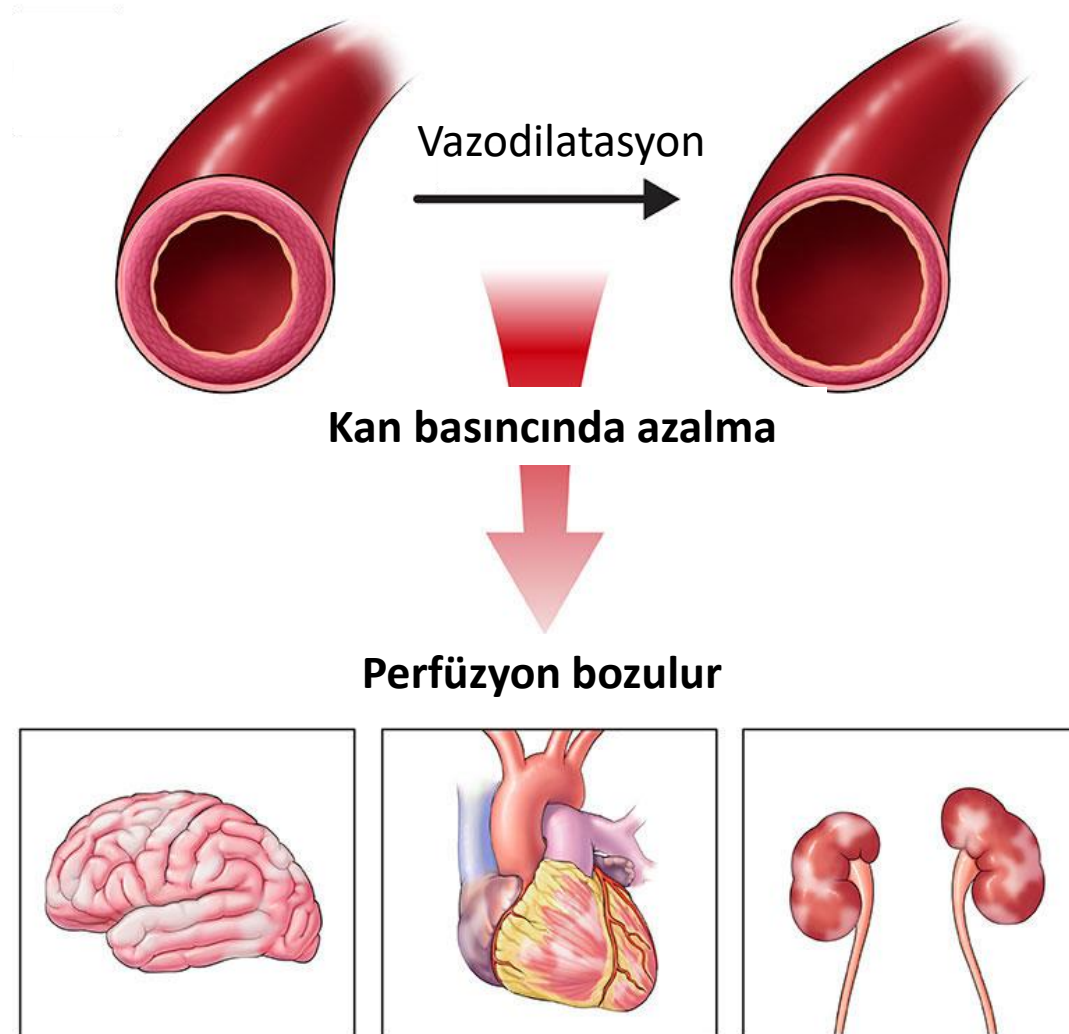

Endotel disfonksiyonu

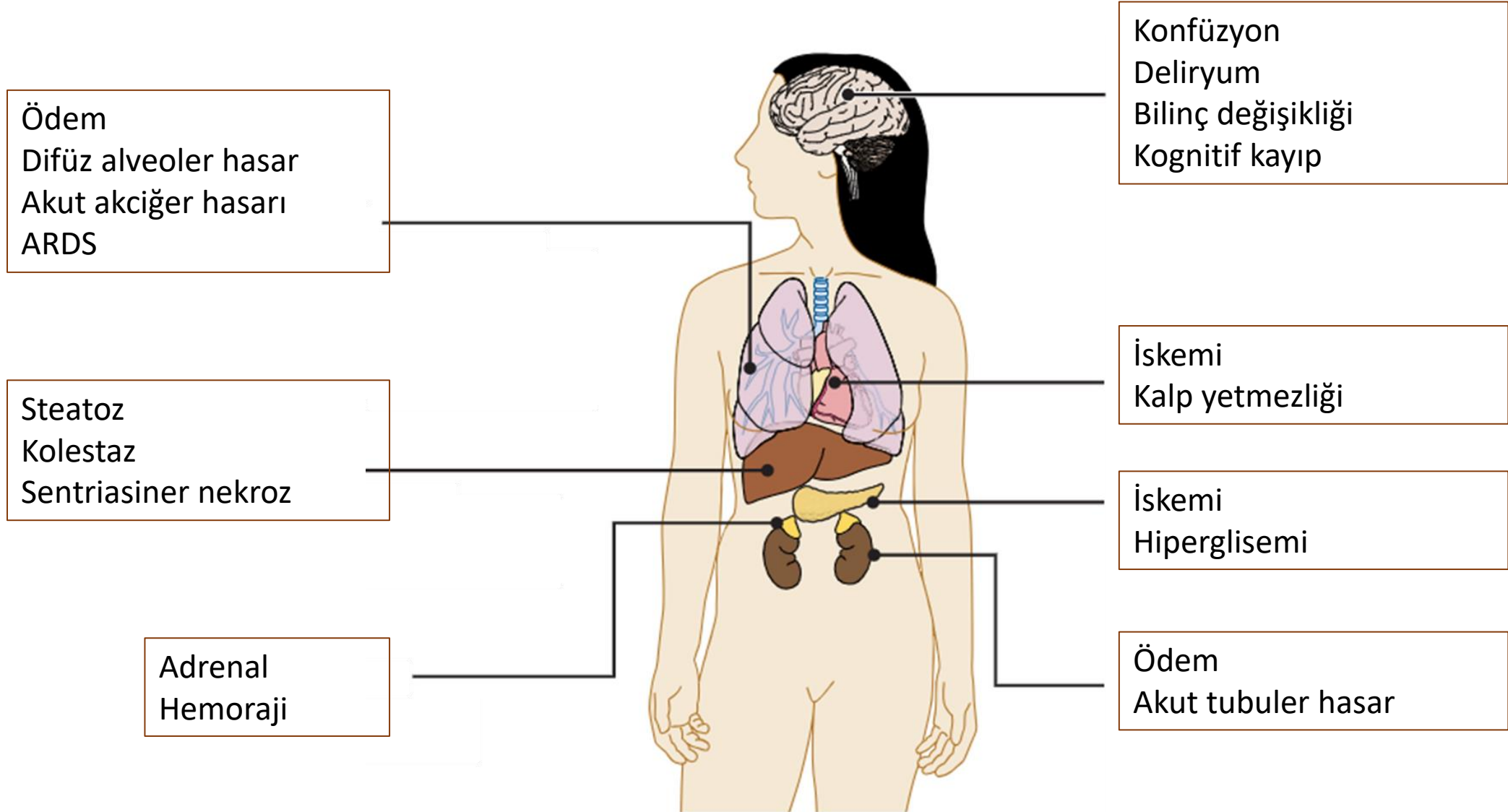
Artık devam eden patogeneze ana sorumlu faktör

Vazodilatasyon

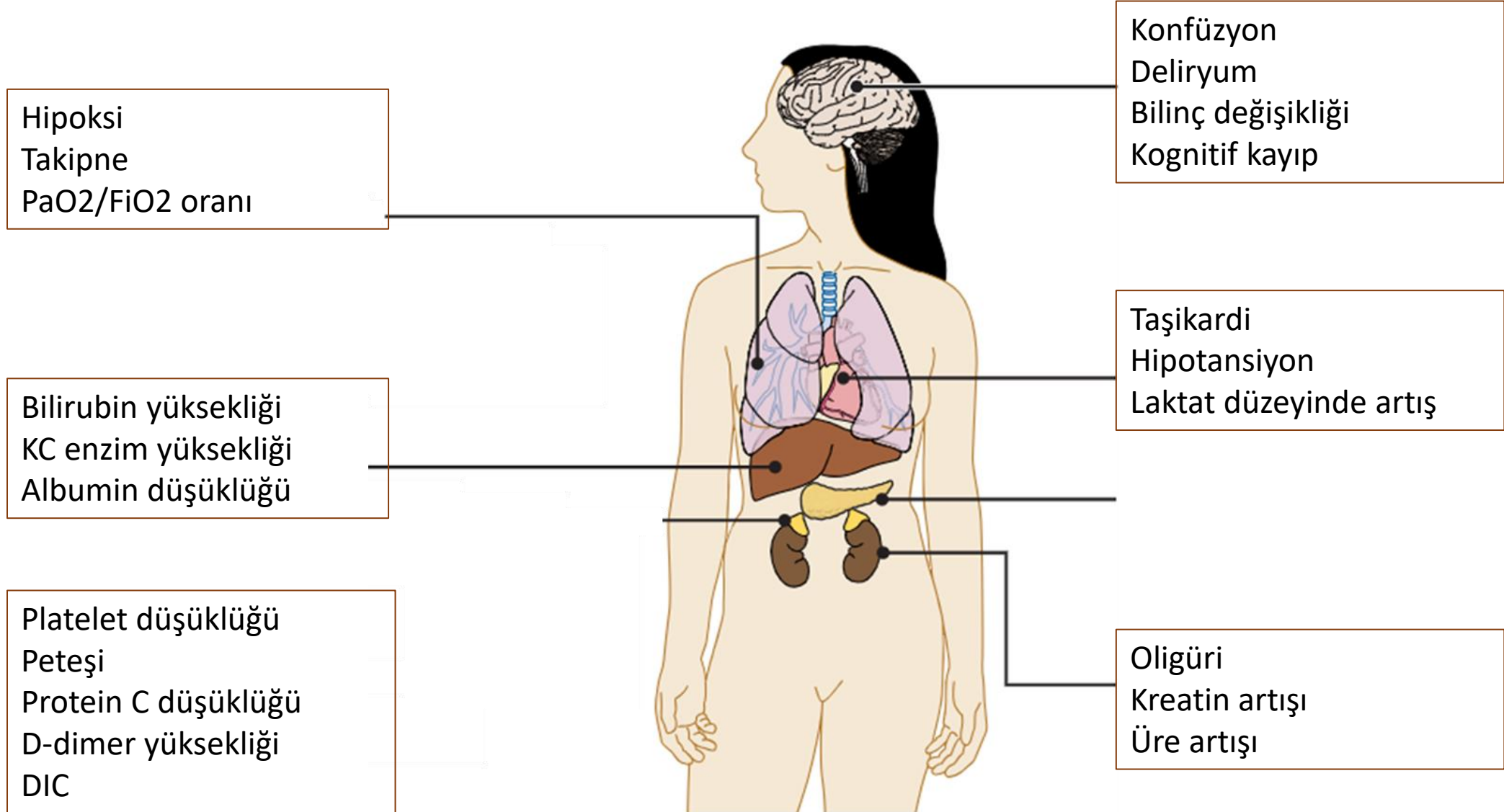

Sepsiste organ düzeyinde gelişen değişiklikler

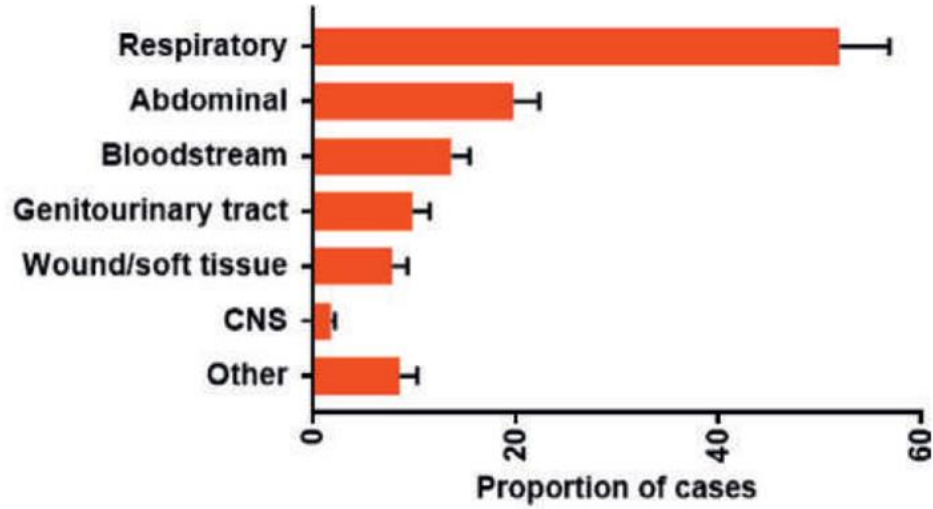

Sepsiste gelişen bulgular

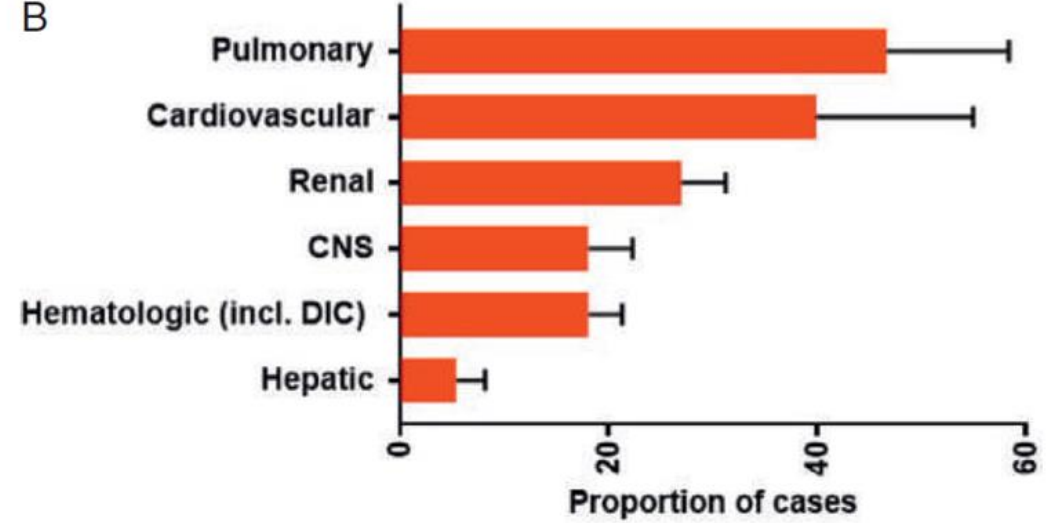
Enfeksiyon kaynağı

A

Etkilenen organ

B

- Çoğunlukla tek organ etkilenir
- %20 iki organ
- %5 >3 organ yetmezliği

Sepsiste Solunum Sistemi

Difüz alveolar epitel hasarı

İntersitisyel alana ve hava boşlularına protein içeriği yüksek sıvı kaçıışı

Akciğere ve pulmoner damarlara hücre göçü...

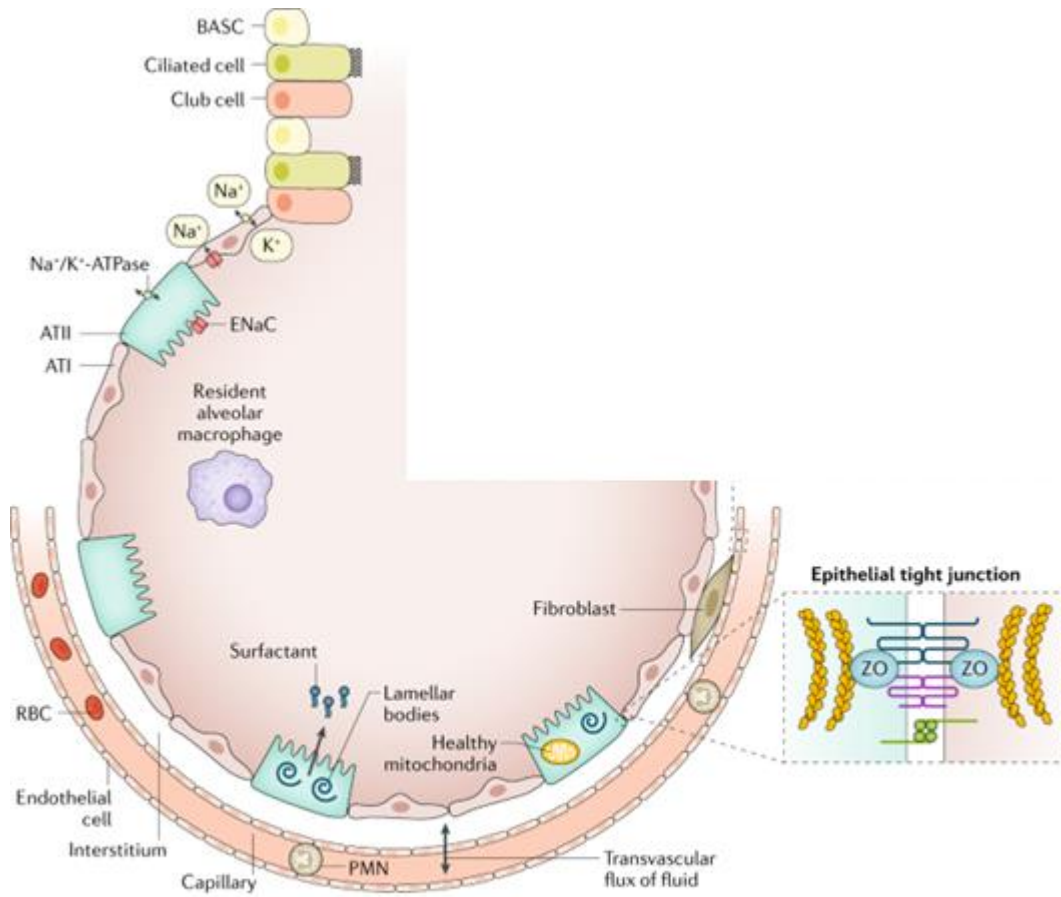
Ölü boşluk artar, kompliyans azalır ve solunum yükü artar

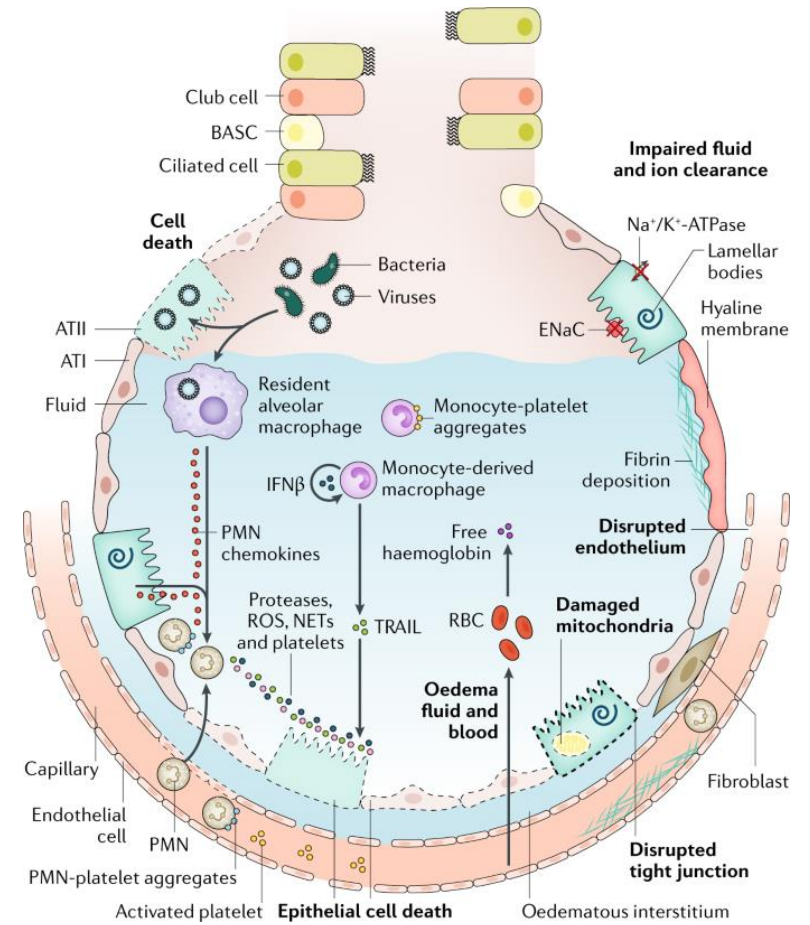
Ventilasyon desteği gerekliliği...

Takipne
Dispne
Hipoksemi
Hiperkarbi...

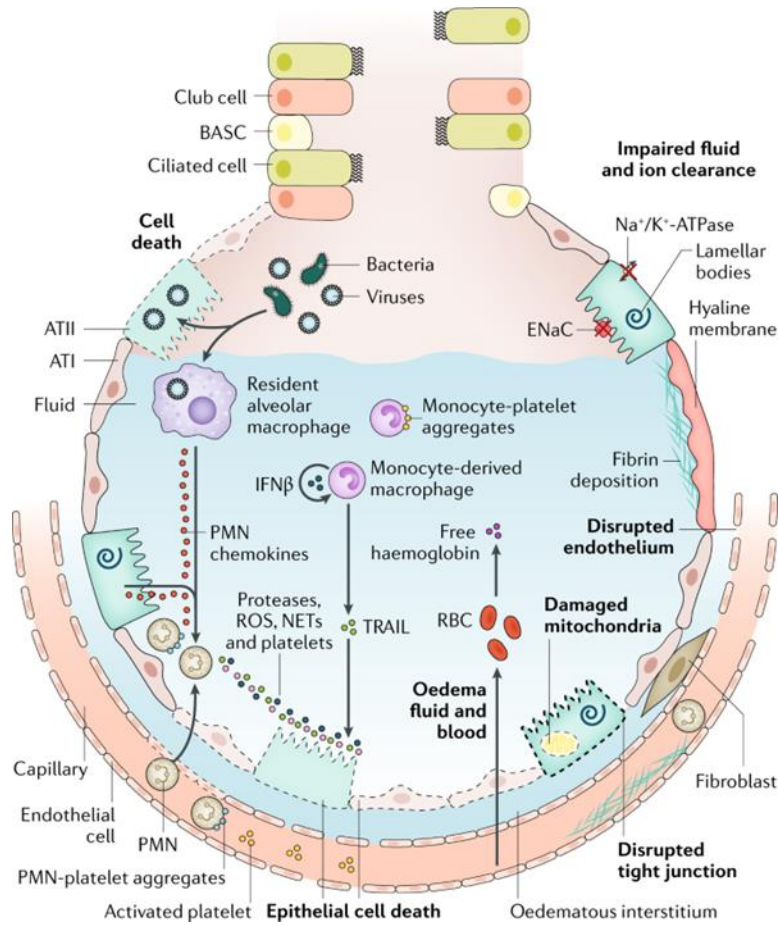

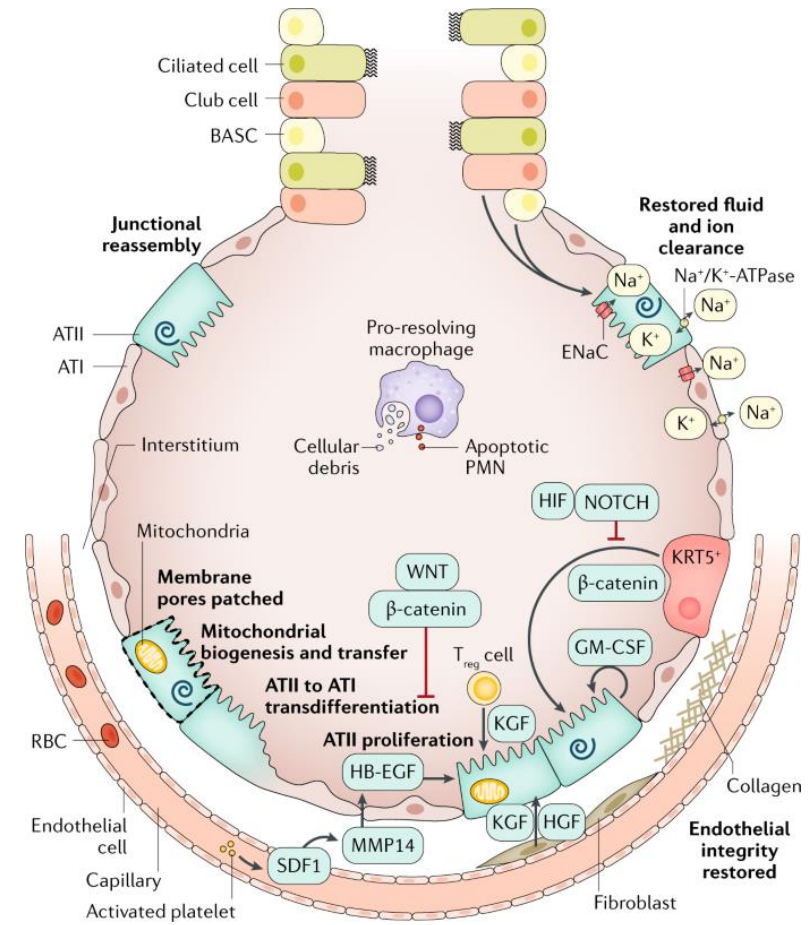
Normal alveol

İlk günler

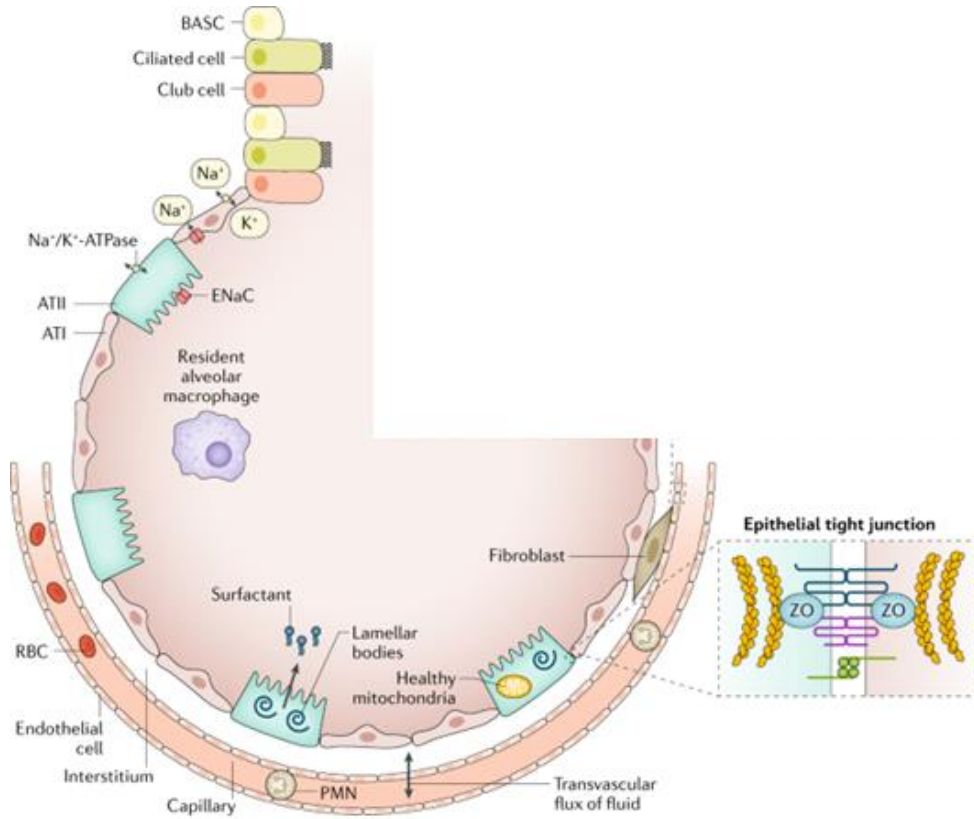

İlk günler

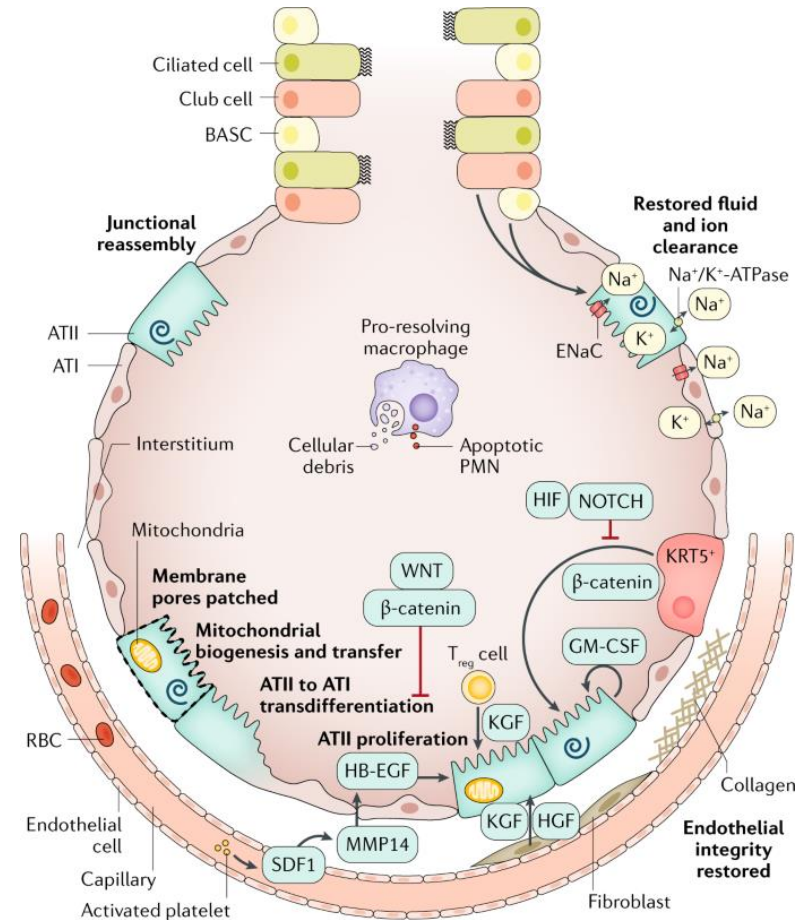

3-4 hafta sonra

Normal alveol

3-4 hafta sonra

Sepsiste Kardiyovasküler Sistem

Miyokardiyal disfonksiyon
(septik kardiyomyopati)

Vazodilatasyona baęlı relatif hipovolemi

Mitokondriyal hasar ve oksidatif stres

EF düşer
Diyastolik sonu volüm
artar
Taşikardi
Hipotansiyon, şok
Troponin artışı

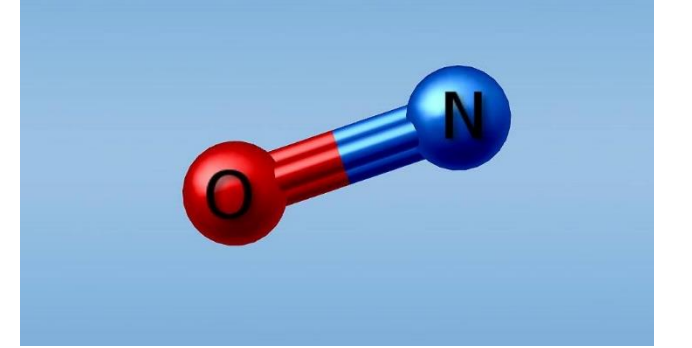

Sepsiste Kardiyovasküler Sistem

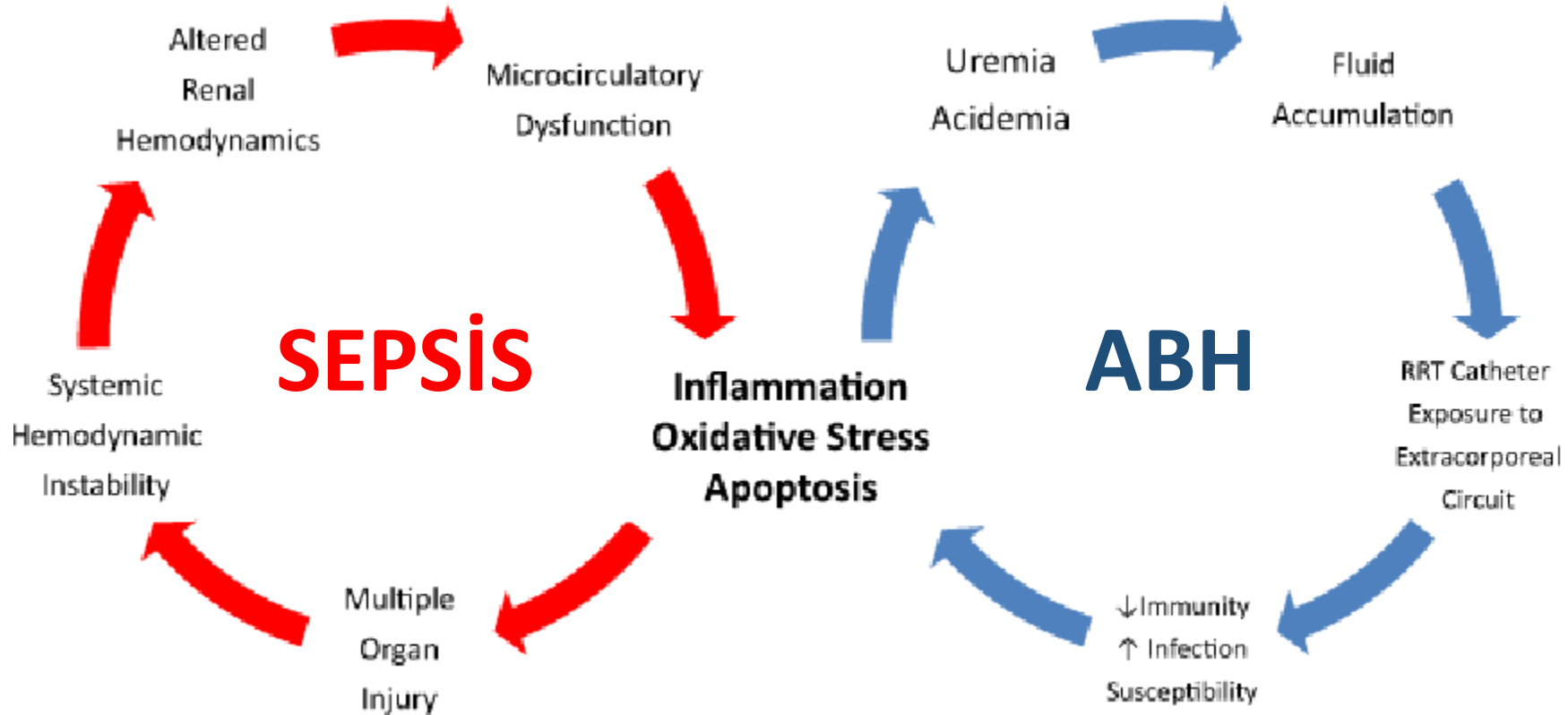
- IL-1, nitrik oksit artışı
- ATP ihtiyacının artışı
- Mitokondriyal disfonksiyon

Kardiyak disfonksiyonun artışı
Mortalitenin artışı

Sepsiste Böbrekler...

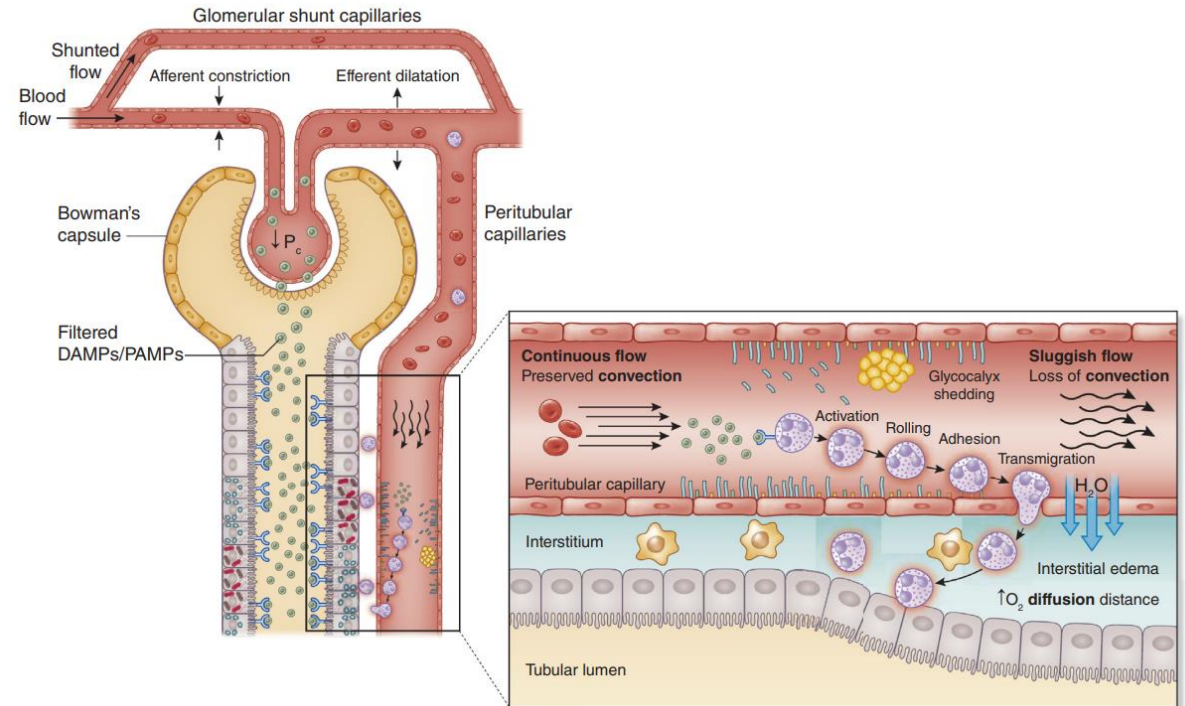
Sepsiste mortalite ile en çok ilişkilendirilen organdır

Renal Disfonksiyon

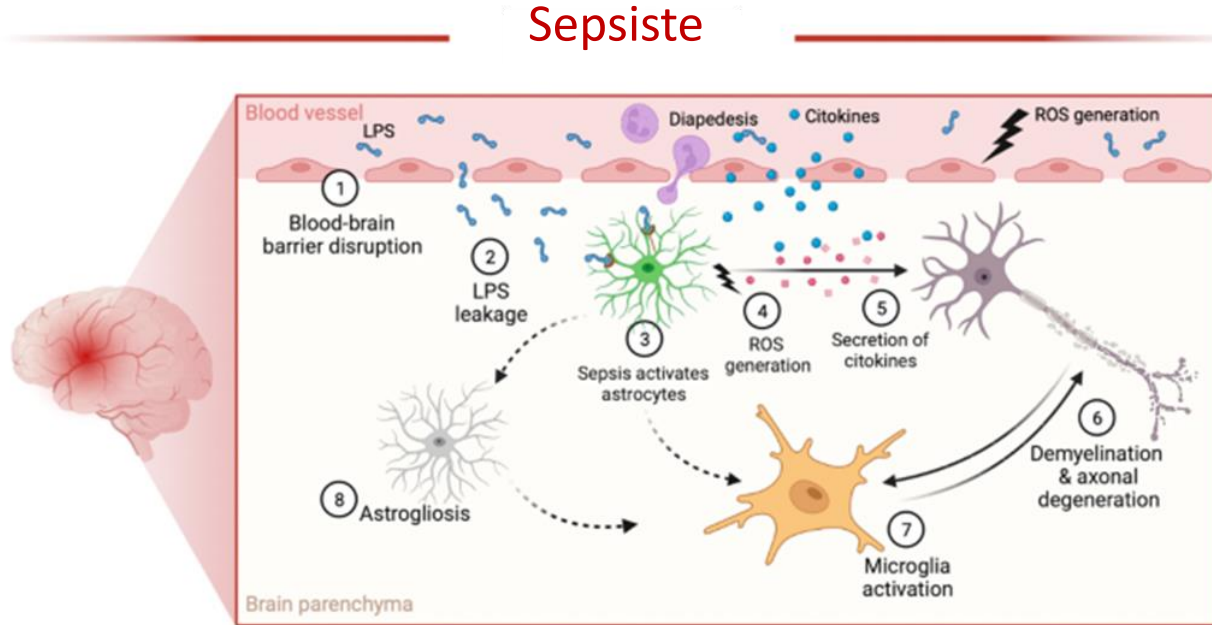
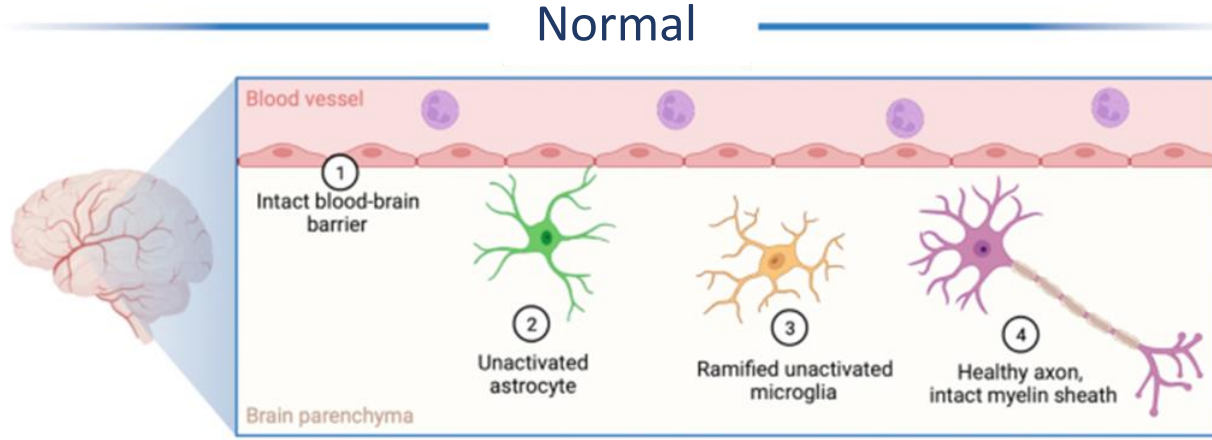
İdrar çıkışı azalır
GFR azalır

- Hipovolemi, hipotansiyon, renal vazokonstriksiyon ve toksik ilaçlardır
- Akut tubuler hasar, minimal glomerüler hasar
- Genellikle geri dönüşümlüdür

Santral Sinir Sistemi Etkilenimi

- ✓ Nörotransmitterler
- ✓ inflamatuvar mediatörler
- ✓ Hücre göçü

Mikroglial aktivasyon
Astrosit aktivasyonu
Demyelinizasyon

Santral Sinir Sistemi Etkilenimi

Deliryum

Koma

Sepsis ilişkili ensefalopati

Polinöropati ve myopati

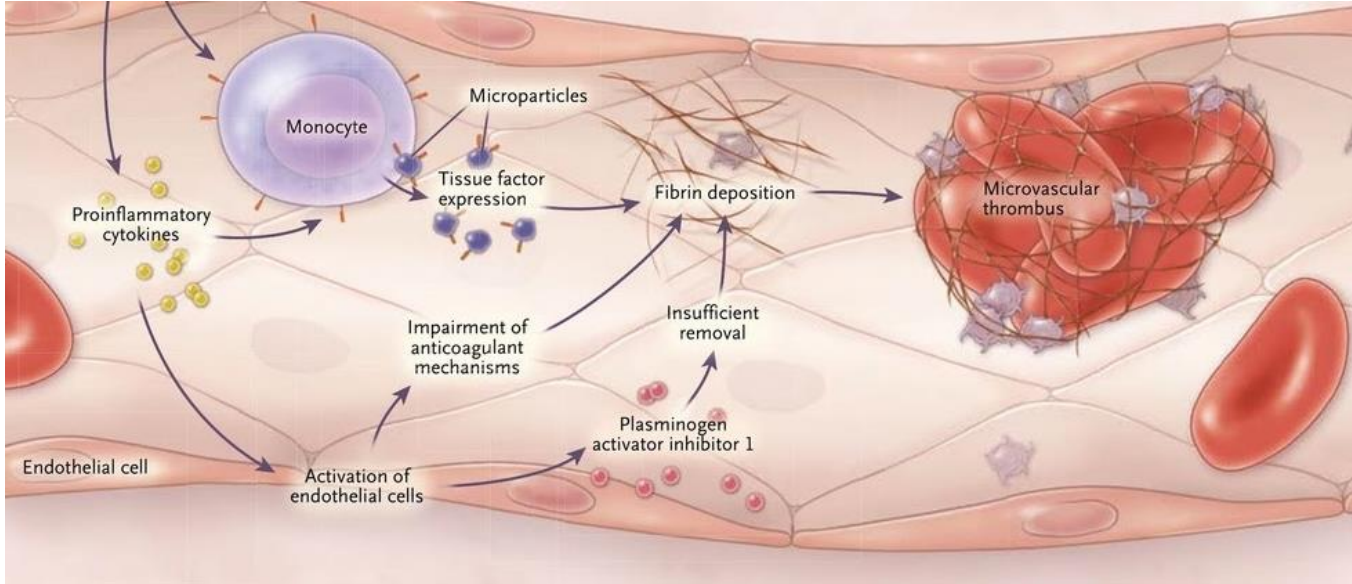

Hematolojik problemler...

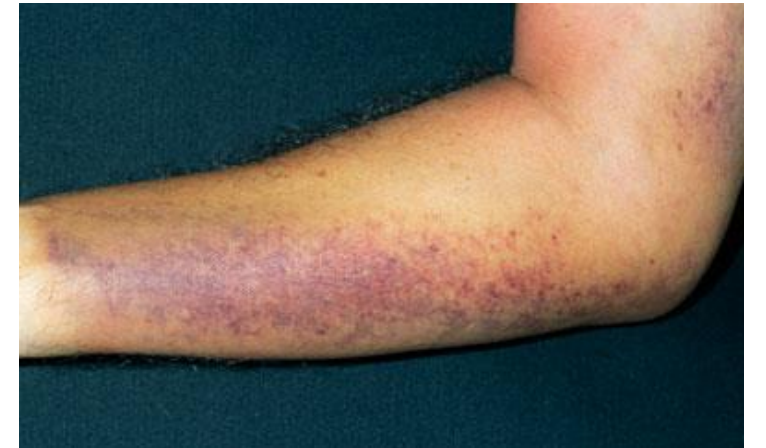
- Koagülopati
  - PT, aPTT uzaması
  - Trombosit düşüklüğü
  - D-dimer yüksekliği
- Antitrombin ve protein C düşüklüğü

- Kanama
- Mikrotrombüsler
- Doku iskemisi

DIC

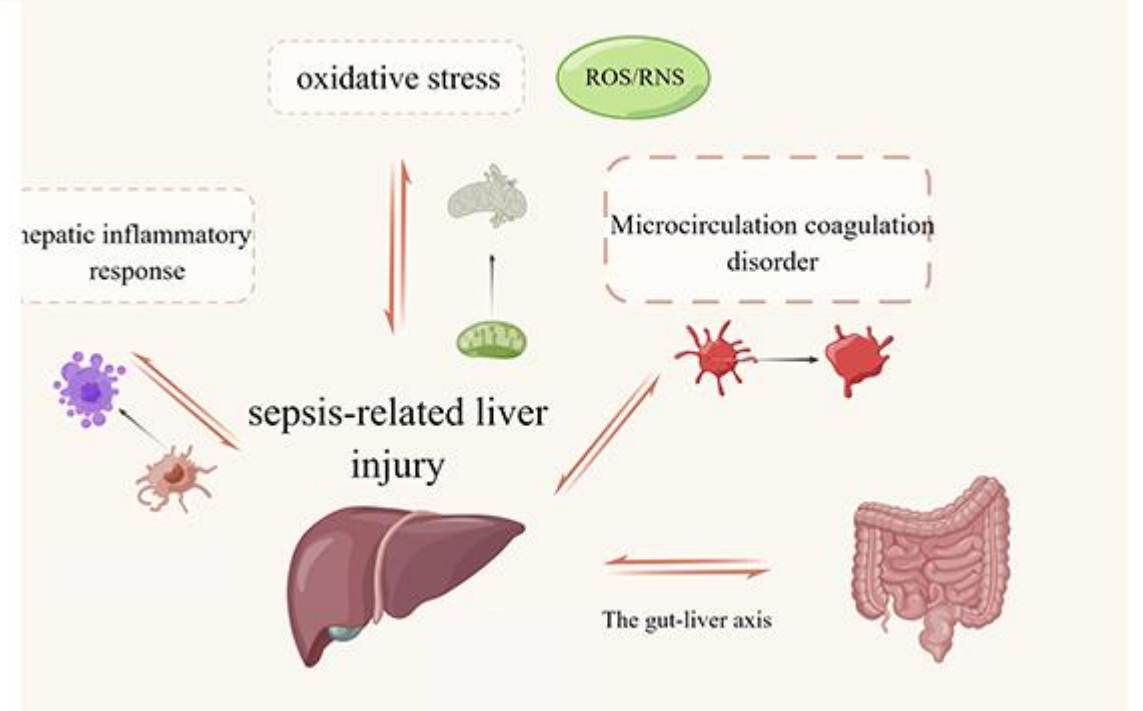
Sepsiste Gastrointestinal Sistem

İntestinal epitel hasarı

Barsaklarda disbiyozis

Mikrobiyatanın deęiřimi

(barsak bariyeri fonksiyonu, diğer organlarla iliřki)

Gastrointestinal sistem nasıl etkilenir

Eroziv
gastrit

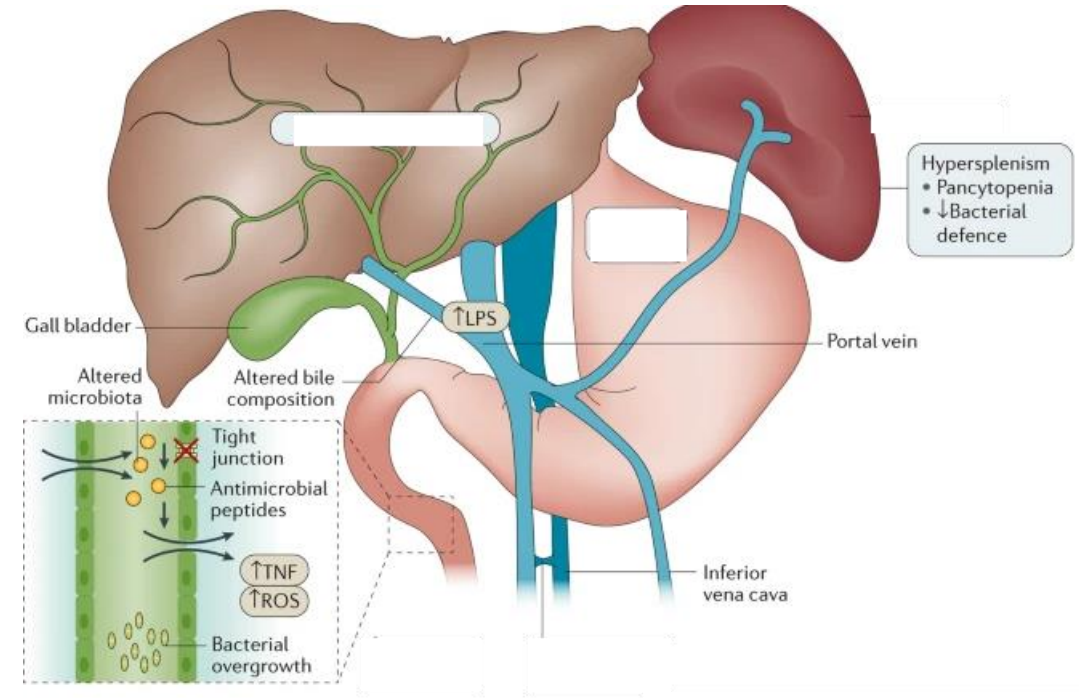
Eroziv
duodenum

Üst GIS
kanaması

İleus

Biliyer
kolastaz

Hipoksik
nekroz

Sonuçta...

Tüm organ
fonksiyonları
etkilenir

Cilt reaksiyonları

Erupsiyonlar

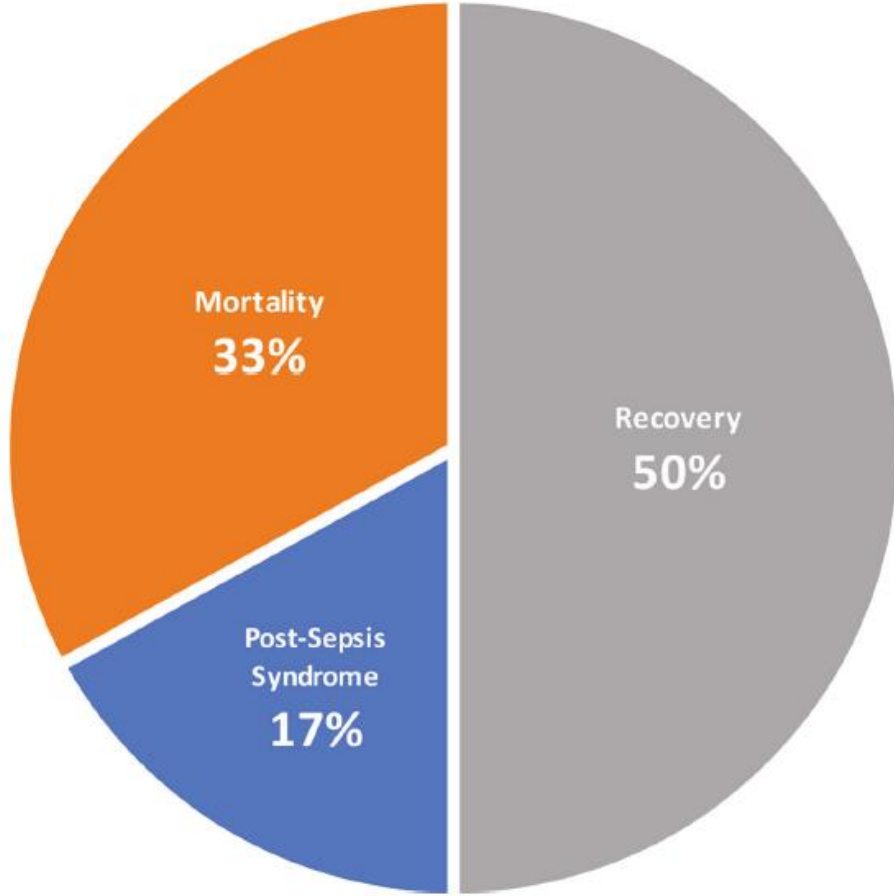
Hemorajik ve nekrotik lezyonlar

Glisemik kontrol bozuklukları

Adrenal disfonksiyon

Hasta ötroid sendromu...

Postsepsis sendrom

Takip eden 1 yılda

Sepsis sonrası uzun dönemde gelişen sorunlar

- fiziksel
- tıbbi
- bilişsel
- psikolojik

Sepsisten iyileşenlerin...

- 1/3 ü 90 gün içinde tekrar hastane yatışı
- 50 yaş üstü hastalarda bu oran 1/2

Yeniden yatışların

- 1/3 ü tekrarlayan sepsis nedeniyle
- Diğer nedenler; kalp yetmezliği, pnömoni ve akut böbrek yetmezliği

Yende S. et al. Am J Respir Crit Care Med 2014;189:1065–74.
DeMerle KM et al. Crit Care Med 2017;45:1702–8.
Prescott HC et al. JAMA 2018;319:62–75.

Bu karamsar tablo, bu beklenmedik yüksek oranlar neden?

**2X daha yüksek
sepsis**

**3X daha yüksek akut
böbrek yetmezliği**

Doğal immünite

Kazanılmış immünite

Erken yanıt

IL-1, IL-6, IL-8, IL-12, IL-18,
IFN- α , IFN- γ
Kompleman, koagülasyon,
fagositoz aktivasyonu

Hüresel immün yanıt

B hücre, nötrofil ve
meyloid öncül hücrelerin aktivasyonu

Humoral immün yanıt

İmmunglobulin üretimi, IgM, IgG

inflamatuar yanıt

Anti-inflamatuar yanıt

Time

İyileşme

Kötüleşme

TLR

PAMPs

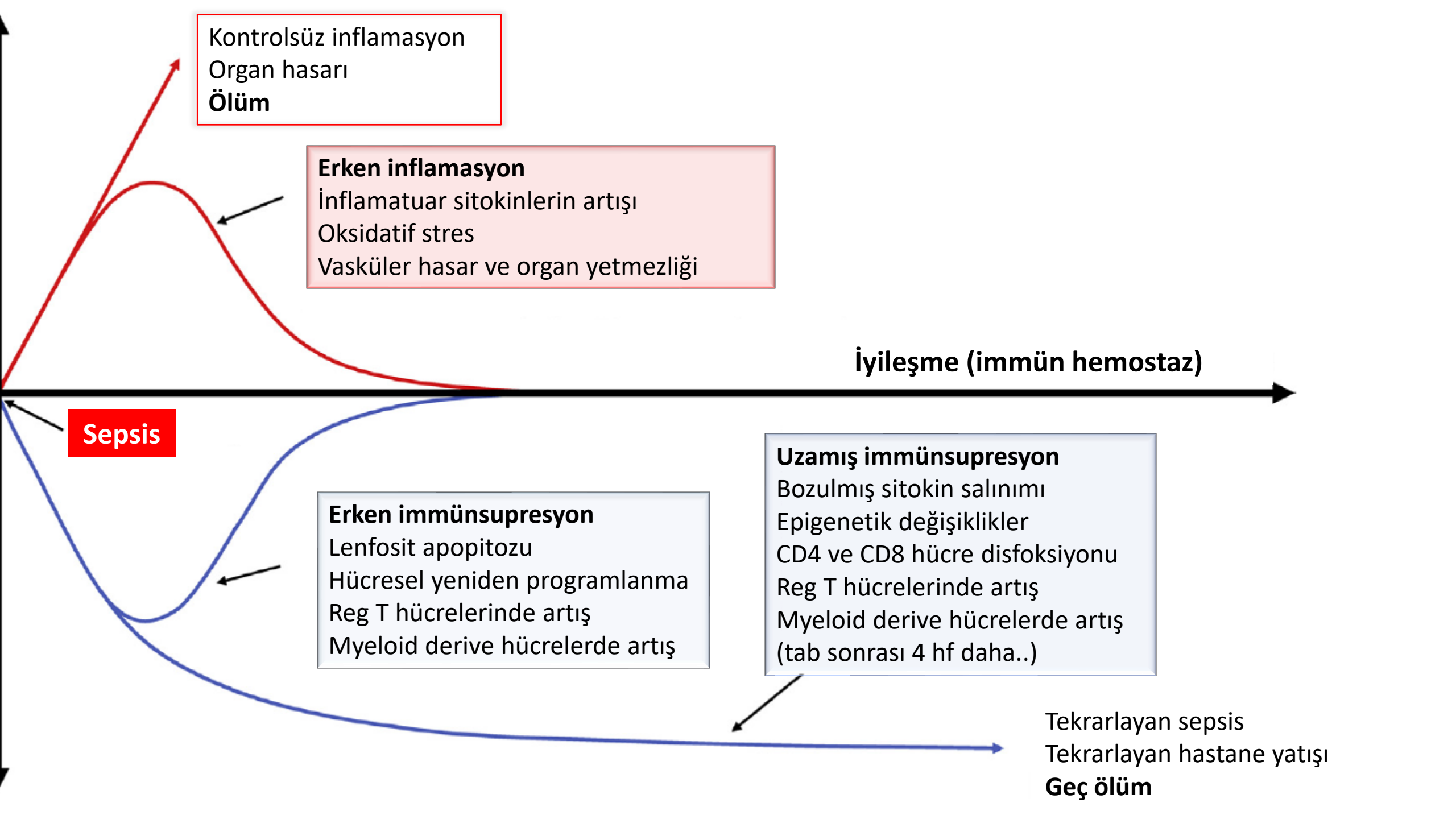
HLA-DR ekspresyonu azalır
T hücre tükenmişliği
İmmünite hücrelerinin apoptozu
(lenf, monosit, APCs)

İmmünparalizi

Nozokomiyal enfeksiyonlar
Viral reaktivasyon
Endotoxin toleransı

Post sepsis döneminde...

Rekürren sepsis ve enfeksiyonlar

Kognitif disfonksiyon

Nöropsikiyatrik sorunlar

Kardiyovasküler etkiler ve böbrek hastalıkları

Fonksiyonel kapasite ve yaşam kalitesinde azalma

Rekürren sepsis ve enfeksiyonlar

Prescott et al,³⁷
2015

90 gün içinde
enfeksiyon nedeniyle tekrar başvuru; %12
Sepsis nedeniyle tekrar başvuru; %6
**pnömoni, üriner enf.,
cilt/yumuşak doku enf.**

90-d Hospital readmission for a principal diagnosis of infection occurred in 11.9% (95% CI, 11.9%-13.1%) after vs in 8.0% (95% CI, 7.0%-9.1%) of controls (P < .001P)

Readmission for sepsis occurred in 167 patients (6.4%) of 2617 vs 73 (2.8%; P < .001)

Readmission for acute renal failure occurred in 87 (3.3%) vs 30 (1.2%; P < .001)

Readmission for acute respiratory failure occurred in 65 (2.5%) vs 38 (1.5%; P = .007)

Readmission for aspiration pneumonitis occurred in 47 (1.8%) vs 31 (1.2%; P = .06)

Ou et al,³⁸ 2016

All 93 862 adult patients hospitalized with sepsis in Taiwan during a 3-y period, of whom, 67 926 were matched to population controls and 42 855 were matched to nonsepsis

67 926 Population controls and 42 855 survivors of nonsepsis hospitalization, matched by propensity for sepsis hospitalization

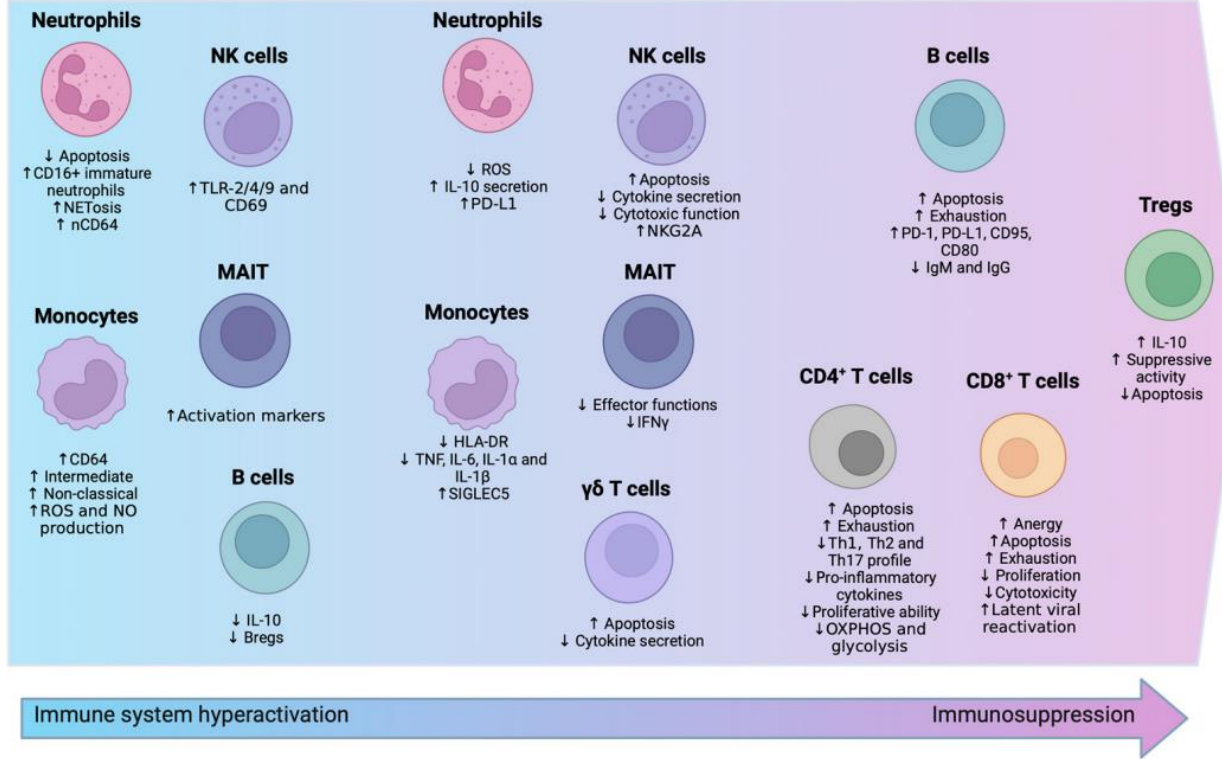
During long-term follow-up (average 6.7 y), patients postsepsis had increased risk of cardiovascular events vs matched population controls (adjusted HR, 1.37; 95% CI, 1.34-1.41) and matched survivors on nonsepsis hospitalization (adjusted HR, 1.27; 95% CI, 1.22-1.32)

Shen, et al,³⁹
2016

8 yıllık takip
Tekrar başvuru; %35 vs %4.3
Sepsis nedeniyle tekrar başvuru; %8.9

During 8-y follow-up, 35.0% of patients after sepsis vs 4.3% of matched controls had a recurrent hospitalization for sepsis
Adjusted HR for subsequent sepsis among sepsis survivors, 8.89 (95% CI, 8.04-9.83)

Rekürren sepsis ve enfeksiyonlar

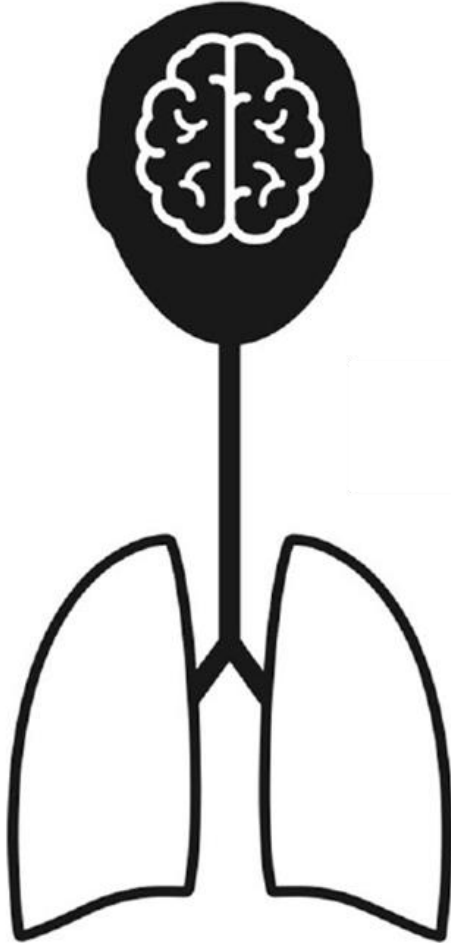

HLA-DR ekspresyonu azalır
T hücre tükenmişliği
İmmünite hücrelerinin apoptozu

İmmunparalizi

Postsepsis kognitif bozukluklar

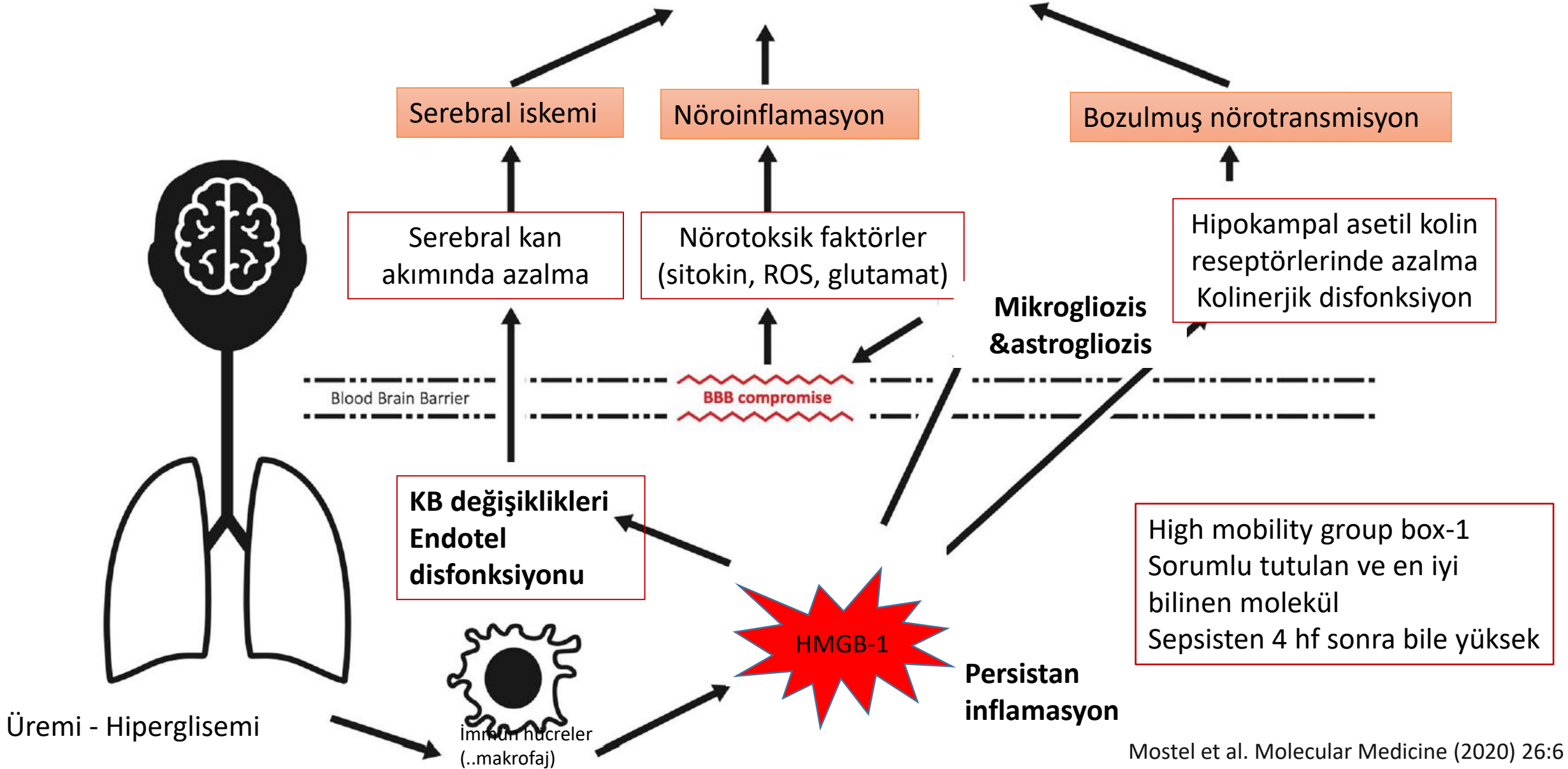

Hafıza
Öğrenme
Konsantrasyon
Düşünce-aksiyon
problemleri

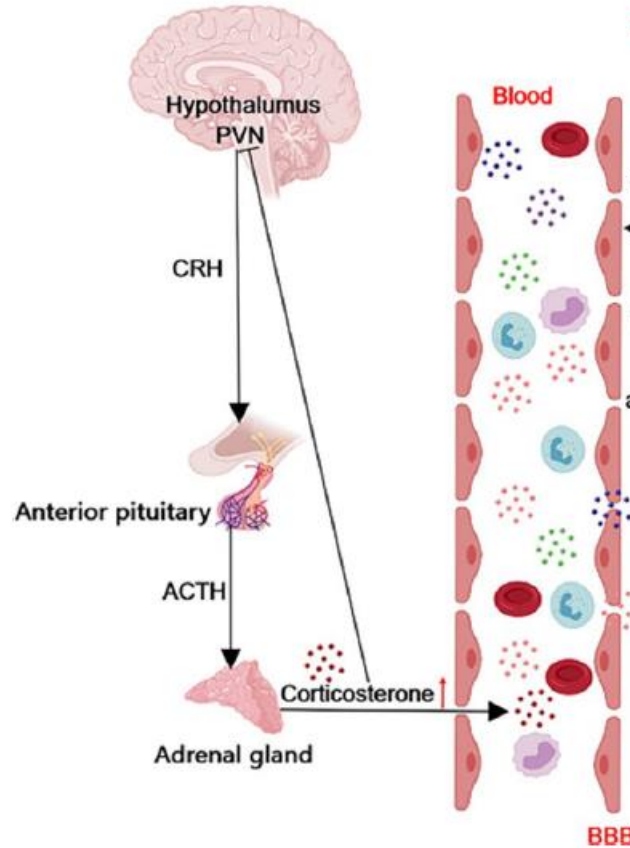

Nörokognitif bozukluk

Postsepsis nöropsikiyatrik bozukluklar

Mikroglia ve astrositlerde değişiklikler...

Hipotalamus-hipofiz-adrenal aksın bozulması

Bu aks nöroendokrin sistemin bel kemiğidir

Anksiyete – Depresyon

Postsepsis nöropsikiyatrik bozukluklar

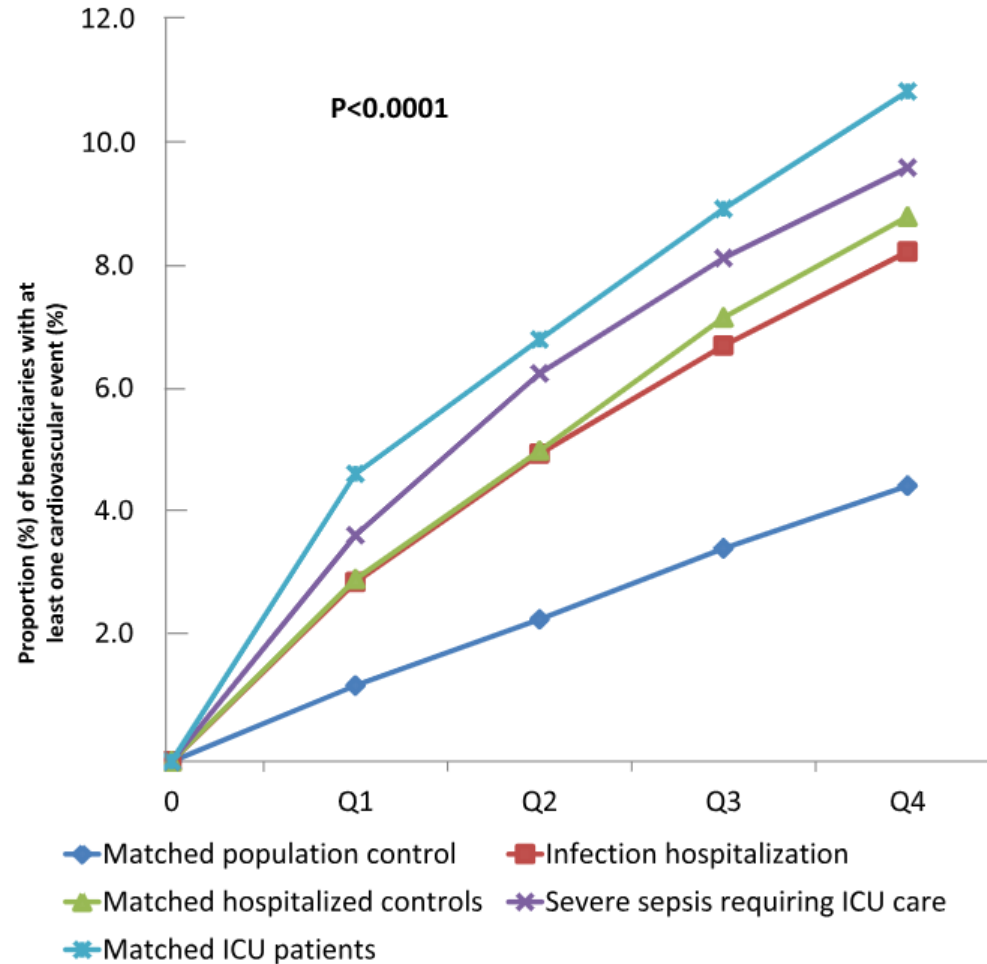

Emosyonel durum;

- Anksiyete; 2-3. ayda %32
- Depresyon; 2-3 ayda %29
- **Post tramvatic stres bozukluğu**; 6. ayda %44
- YBÜ yatışı...

Postsepsis kardiyovasküler etkiler

Kardiyovasküler
olay

Postsepsis kardiyovasküler etkiler

Merdji et al. *Annals of Intensive Care* (2021) 11:166
<https://doi.org/10.1186/s13613-021-00937-y>

 Annals of Intensive Care

REVIEW

Open Access

Long-term cardiovascular complications following sepsis: is senescence the missing link?

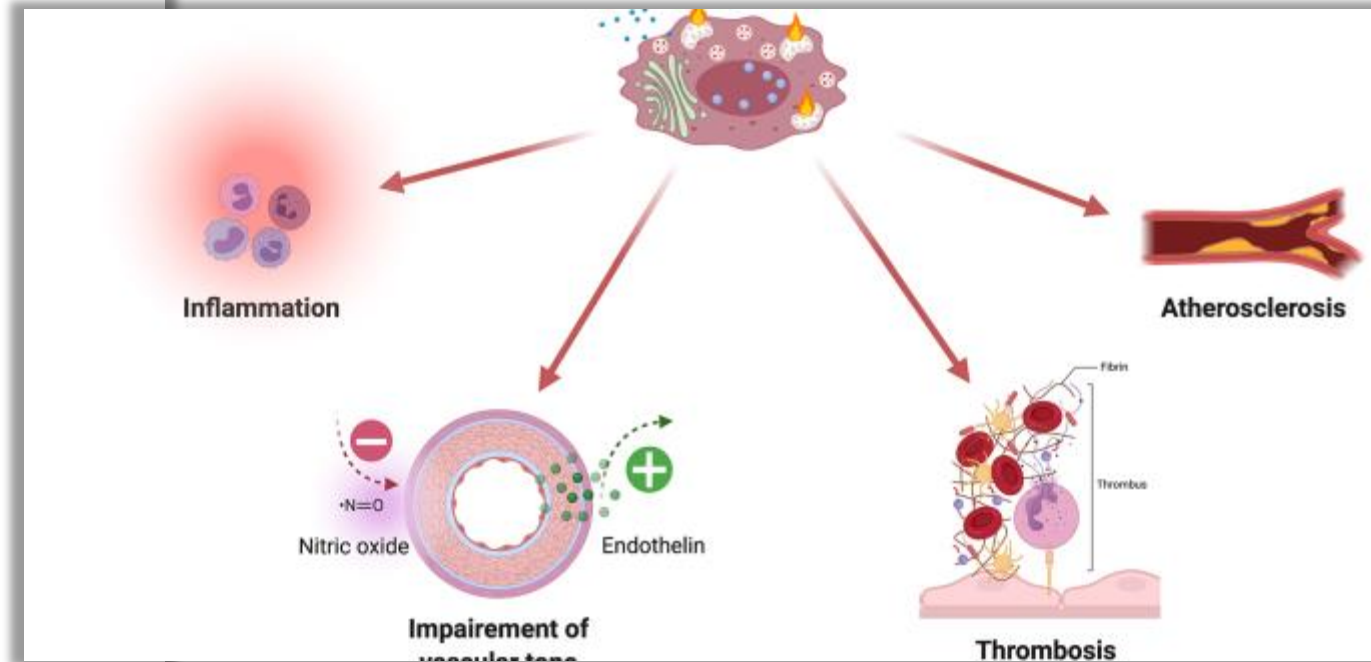
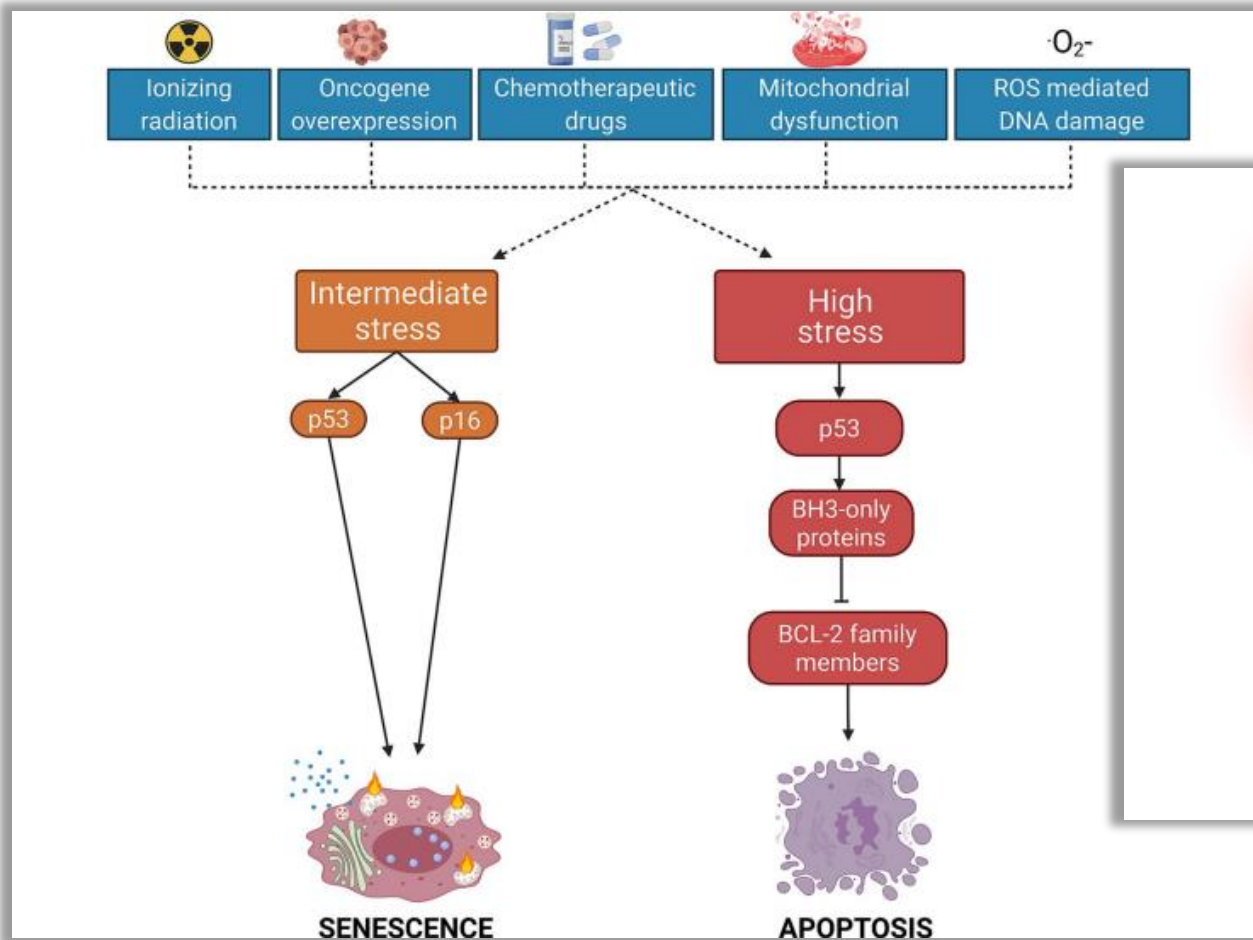

Hamid Merdji^{1,2}, Valérie Schini-Kerth^{1,3}, Ferhat Meziani^{1,2*} and Florence Toti^{1,3}

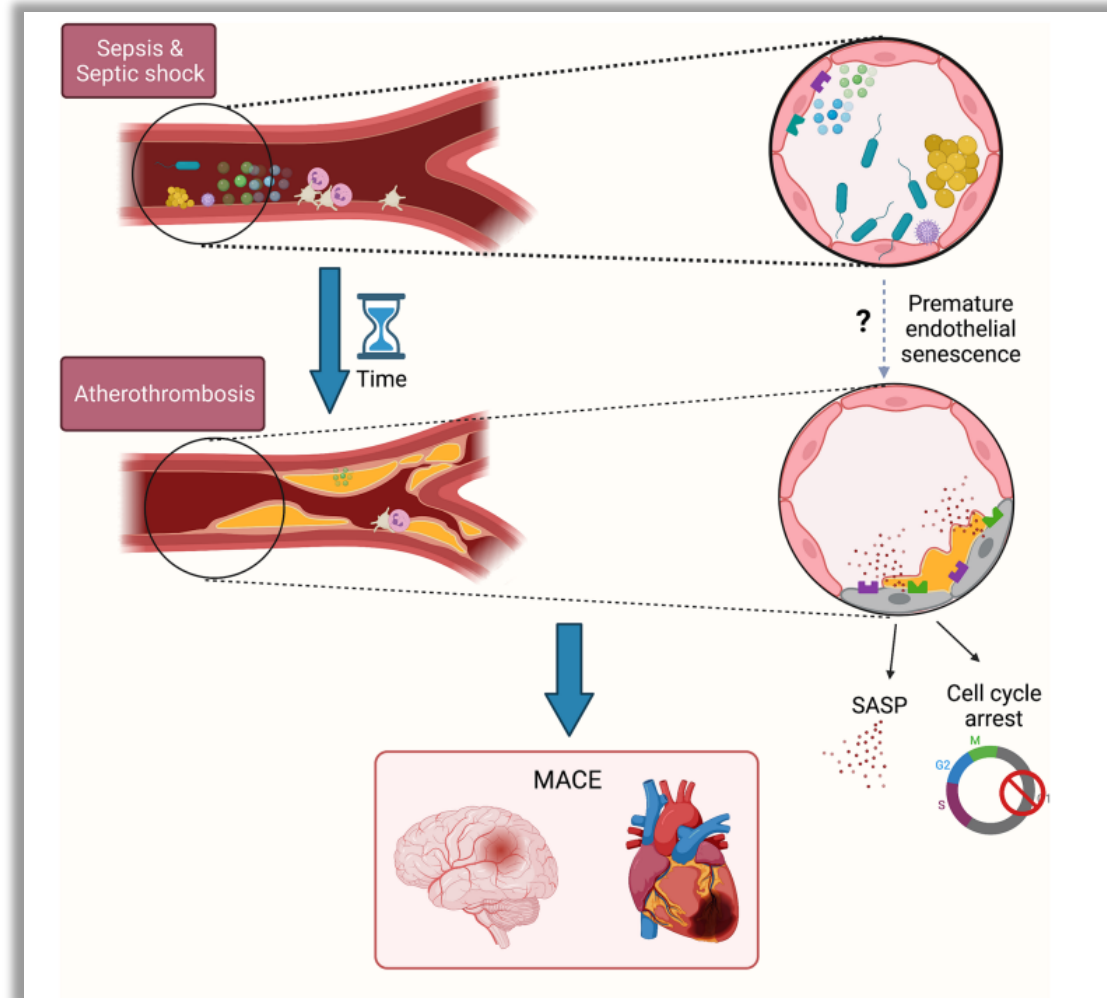
Hücresel yaşlanma

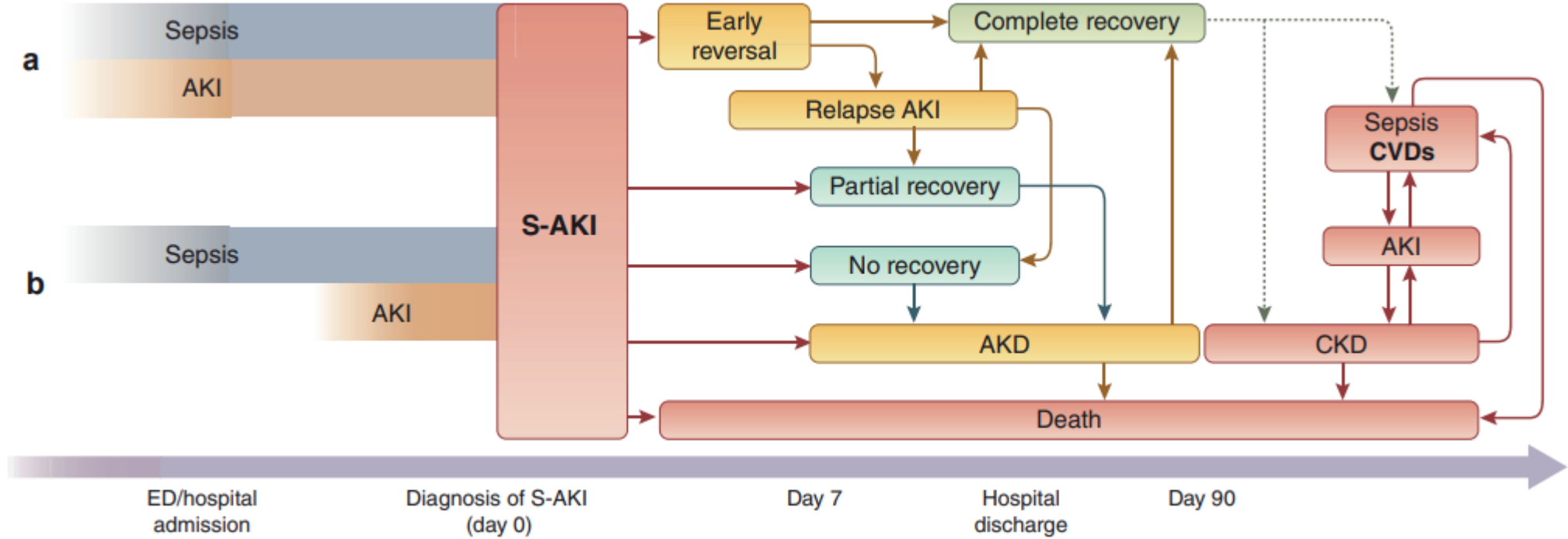
Kardiyovasküler etkiler _ Hücresel yaşlanma

Kardiyovasküler etkiler _ Hücresel yaşlanma

Renal disfonksiyon

Özellikle sepsiste böbrek hasarı olan hastalar,
Nefrotoksik ve/veya renal doz ayarı gereken ilaçlar açısından yakın izleme
devam edilmeli

Postsepsis vs Post COVID-19

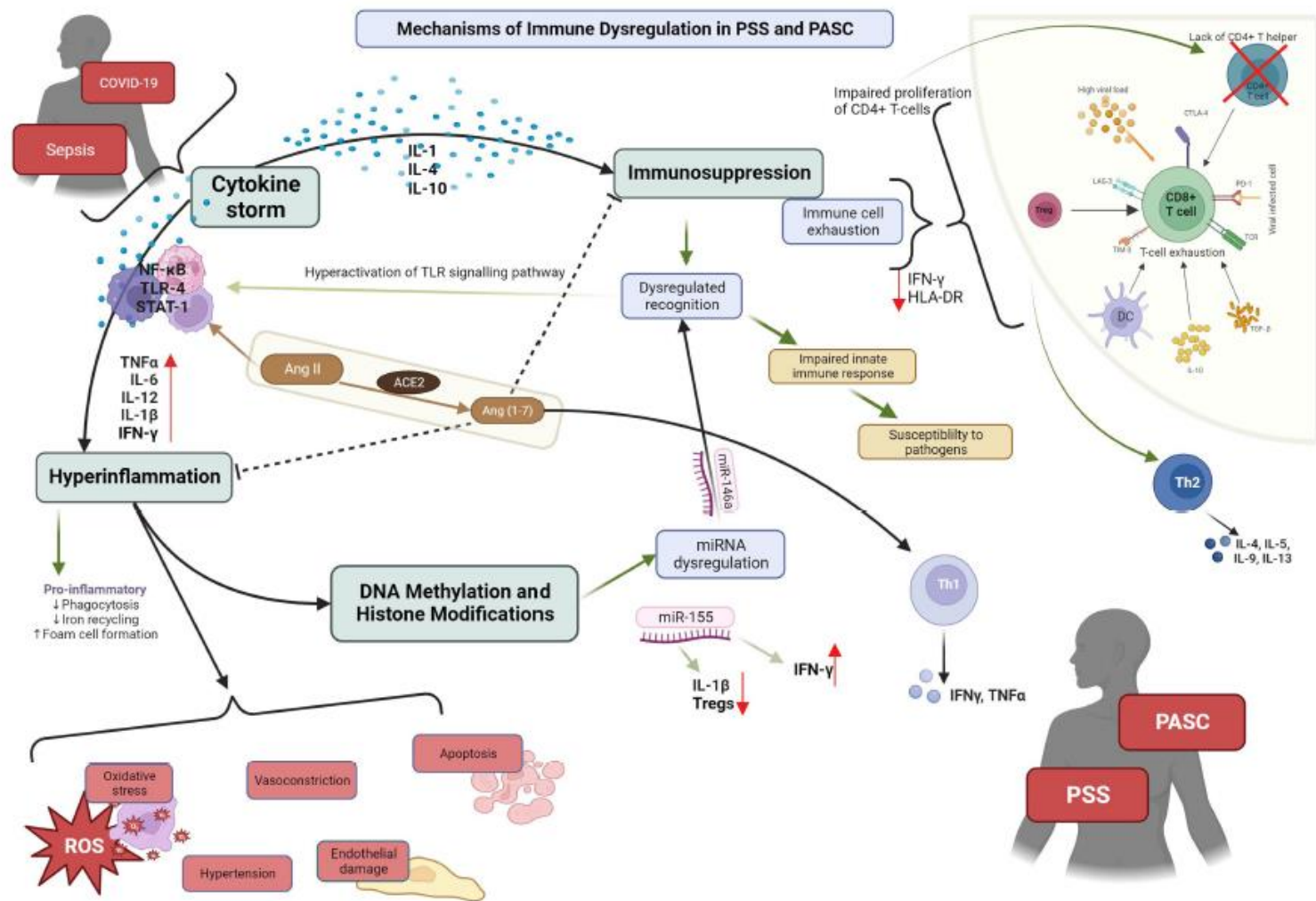
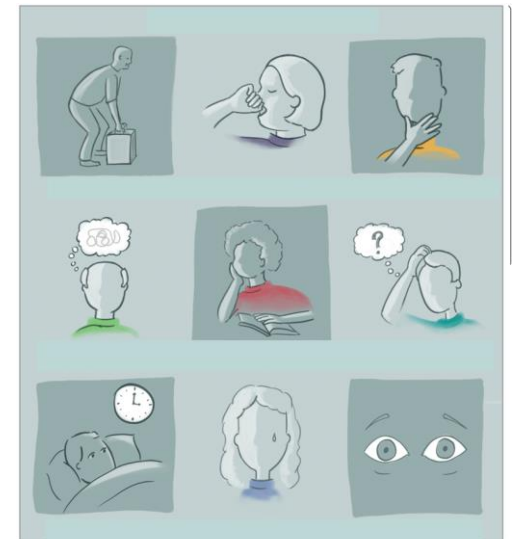
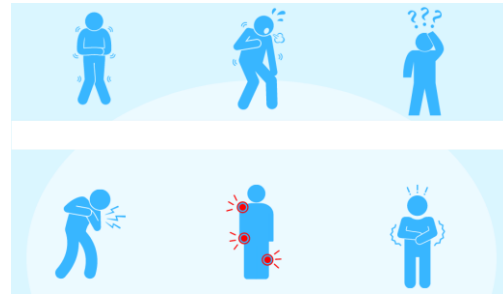

FIGURE 4

Özetle...

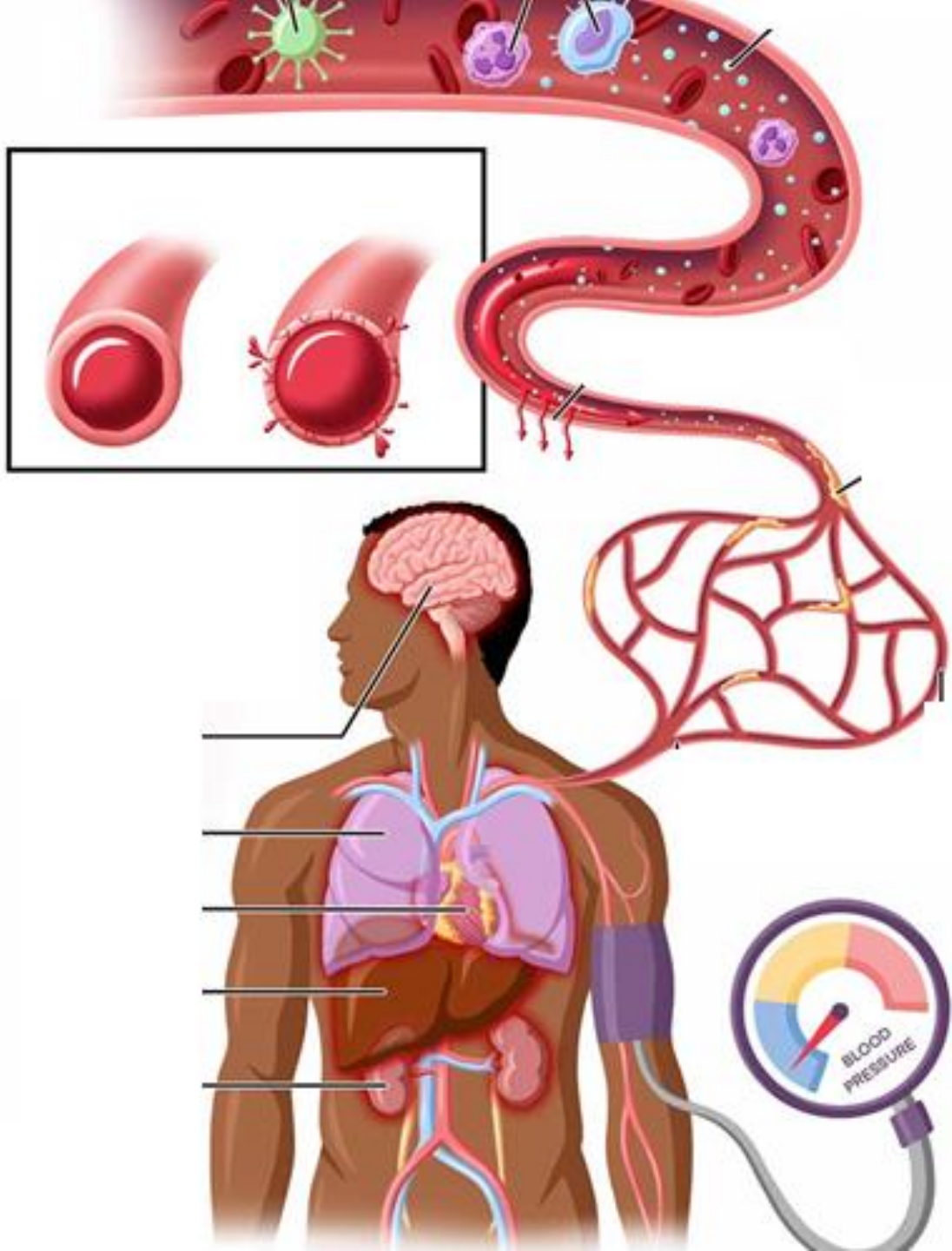

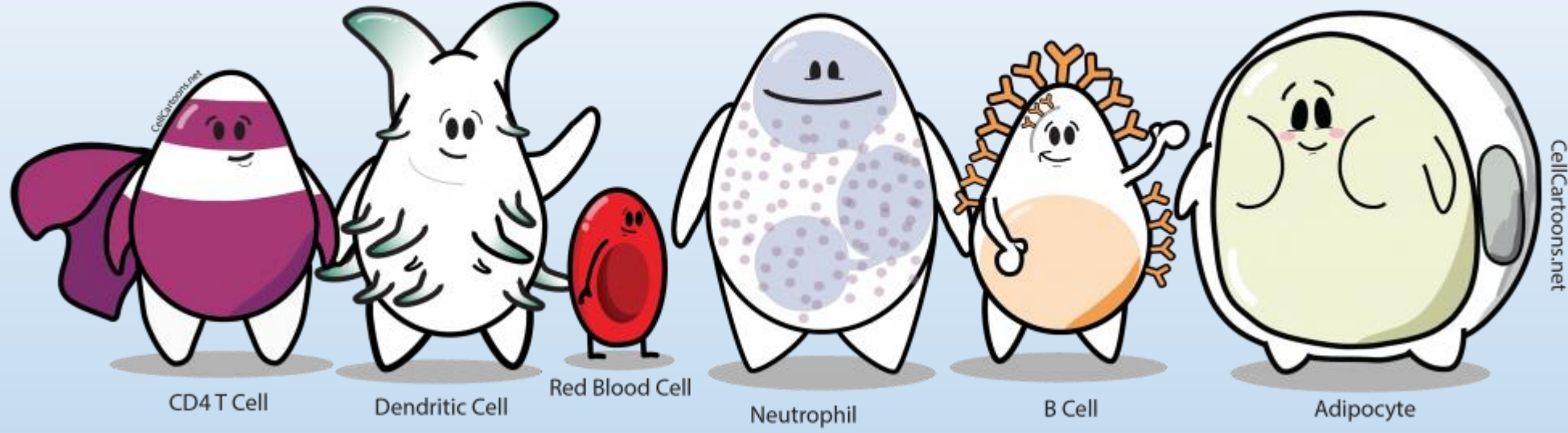
Sepsis ve Postsepsis Patofizyolojisi

Özetle...

Patojene karşı başlatılan cevabın kontrolden çıkması

- Hiperinflamasyon
- Koagülasyon bozukluğu
- Endotel disfonksiyonu
- Vazodilatasyon
- Organ hasarı
- İyileşme?
- İmmunparalizi
- Persistan inflamasyon
- Hipotalamus - hipofiz – adrenal aksın düzensizliği
- Hücresel yaşlanma

Teşekkürler...